

GÖNÜLDEN ESİNTİLER

AŞIKLAR YOLUNUN ADABI

TUHFETÜ'L UŞŞAKI

ŞEYH ABDULLAH SALAHADDİN-İ UŞŞAKI

İRFAN

SOFRASI

ŞEYH ABDURRAHMAN SÂMÎ-Yİ UŞŞAKI
NECDET ARDIÇ * TASAVVUF SERİSİ - 8

ŞERİATTIR; cümle makamları toplayan,
Zannetmeyin ki sadece İlm-i Zahiran,
Gayret eyle iyi düşün ey taliban!
Şekil suretle oyalanırsan ne yazık.

TARİKATTIR; yoldur, başlanır gidilmeye.
Gönülden Muhabbetullah akıp gelmeye.
Nefis duvarlarını parça parça delmeye.
Savaş meydamna gelmeyene ne yazık

HAKİKATTİR; kendini tanımaktır baştan,
Gayretle yürü gözün boş kalmasın yaştan,
Ayır ruhunu artık, bu topraktan taştan,
Rabb'in daveti var, gelmeyene ne yazık.

MARİFETTİR; bilinir HAKK, HAKK'el yakıyn
Bu yolu açtı bize Rasul'u Sakaleyn,
Ermedi o devlete geçmiş ümmetlerin,
Resul'den **MENREANİ** duymadinsa ne yazık.

N.A.

(MENREANİ - Bana bakan Hakk'ı görür.)

İÇİNDEKİLER

Çevirenin ön sözü
Fatiha'yı Şerifin Hakikat mertebesinden izahı

BİRİNCİ BAB Farz namazları hakkındadır

Birinci bölüm	: Sabah namazının usulü beyanında'dır.
ikinci bölüm	: Öğle namazının usulü beyanında'dır.
Üçüncü bölüm	: ikindi namazının usulü beyanında'dır.
Dördüncü bölüm	: Akşam namazının usulü beyanında'dır.....
Beşinci bölüm	: Hamd usulü beyanında'dır.
Altıncı bölüm	: Teheccüd namazı usulü beyanında'dır.
Yedinci bölüm	: Tarikat-i Aliyye-i Uşakkıyede, ikamet ile Salat'tın sonunda teşbihlerin heyeti beyanındadır.

İKİNCİ BAB Nafile namazlar hakkındadır

Birinci bölüm	: İşrak namazının beyanında'dır.
İkinci bölüm	: Duha namazının beyanında'dır.
Üçüncü bölüm	: Evvabin namazının beyanında'dır.
Dördüncü bölüm	: Teheccüd-ü bedel namazının beyanında'dır.
Beşinci bölüm	: Teheccüd namazının beyanında'dır.
Altıncı bölüm	: Abdest şükürü, namazının beyanında'dır.

"HATİME" KİTABIN SONU

UYKUNUN ÜSTÜNÜ
KELİME-İ TEVHİDE BAŞLAMAK
MECLİSTE FATİHA ÇEKMEK
TEŞBİH ÇIKARMAK
MÜRŞİDE SELAMUNALEYKÜM DEMEK
TEVHİD VEYA HATM-İ HACEGAN TERTİBİ
HATM-İ HACEGAN TERTİBİ
MÜRŞİDE TESLİMİYET
TALİM VETELKİNE RİAYET
ESMANIN DEĞİŞTİRİLMESİ
RÜYA VE VAKIA
ŞEYHİN İRADESİNDE İFNA OLMAK
TARİKAT EMANETİ
ŞEYHİN SÖZÜNÜ ÜSTÜN TUTMAK
ŞEYHİNDEN DUA İSTEMEK

EVLİLİK	
İNSANLARDAN BİR ŞEY İSTEMEK	
SÜLÜKUNDA İSTİKAMET	
KENDİNDE BİR ŞEY GÖRMEMEK	
EHLİ DÜNYA İLE OTURMAK	
DAİMİ ZİKİRDE OLMAK	
CEHRİ VE HAFİ ZİKİR	
TARİKAT İNKARCILARI İLE OTURMAMAK	
ZAHİR VE BATIN TAHSİLİ	
TEVHİD MERTEBELERİ	
HIZIR (A.S) İLE BULUŞMAK İSTEYEN KİŞİ	
KİMSEYİ HAKİR GÖRMEMEK	
SEYRİ SÜLÜKUN ÜÇ ŞARTI	
KESİNTİSİZ ZİKİR	
YEMEĞİN FAZİLETLESİ, SOFRA ADABI	
SALİKİN DÖRT EDEBİ	
ÇOK GÜLMEMEK	
KORKU VE ÜMİD	
MEDİH VE ZEM	
TEVAZU VE KİBİR	
BAYEZİD'İ BİSTAMİ'DEN NAKİL	
CÜNEYD-1 BAĞDADI'NİN SÖZÜ	
İBRAHİM B. EDHEMİN RİVAYETİ	
TEHECCÜD NAMAZI	
RİYASETE MEYİL ETMEMEK	
EVLYAULLAHIN HALLERİ	
SALİK CÖMERT OLMALIDIR	
SEMA	
SALİK DÜNYADA YOLCU GİBİ OLMALIDIR	
EVLYALARIN MAKAMLARI	
İRŞAD MAKAMININ ALAMETLERİ	
GAVS, ABDAL, NÜKEBA, NÜCEBA, BÜDELA, AHYAR, UMD	
ALLAHIN YANINDAKİ, KIYMETİN,	
ŞERİATIN HAKİKATİ	
HIRKA, KEMER. TAÇ, CÜBBE	
KERAMET	
İNABE	
DÖRT TERK	
BENLİĞİN GÜNAH OLMASI	
MAHLÜKAT İÇİN İBADET	
ÖLÜM VE ÇEŞİTLERİ	
MÜRŞİDİNİ SEVMEK	
KUSURLARI ÖRTMEK	
FİKRİN ÇEŞİTLERİ	
HALVET VE ERBAİN	
SALİKİN ŞEYHİ İLE BAYRAMLAŞMASI	
SECCADENİŞİNLİK VE ŞEYHLİK İCAZETİNDE USUL	
SALİKİN BİR BAŞKA ZAVİYEYİ ZİYARETİ	
BİRİNCİ (TEMİMME) TAMAMLAMA: TAC-I ŞERİF RUMUZATI	
İKİNCİ TAMAMLAMA: MÜRŞİD HAKKINDADIR.....	

MÜRŞİDİ KAMİLİN 32 VASFI	
DÖRDÜNCÜ TAMAMLAMA POST İŞARETLERİ HAKKINDADIR.	
BEŞİNCİ TAMAMLAMA: DEVRAN (SEMA) HAKKINDADIR	
ALTINCI TAMAMLAMA: VAHDET-İ VÜCÜD SIRRI BEYANINDADIR	
VAHDET-İ VÜCUDU ANLAMADA DÜŞÜLEN HATALAR	
BİRİNCİ HATA	
İKİNCİ HATA	
ÜÇÜNCÜ HATA	
DÖRDÜNCÜ HATA	
BEŞİNCİ HATA	
ALTINCI HATA	
YEDİNCİ HATA	
SEKİZİNCİ HATA	
VAHDET-İ VÜCUDUN SIRLARI	
ŞERH EDENİN MISRA İLE HALİ	

ÖNSÖZ

Muhterem okuyucum:

Bilindiği gibi günümüz kelime ve kavramların en kargaşa halinde yaşandığı bir devre olmaktadır.

Bu yüzden ifade edilmek istenen mana gerçek yönüyle meydana çıkamamaktadır. Herkes bu sözcükleri kendi anladıkları istikamette yorumladıklarından fikir anlaşmazlıkları olmaktadır.

Muhterem gönül dostları:

Büyük Arif ve mutasavvuf merhum (efendi babam) **Nusret Tura** Hz. sağlığında biz fakire **Abdullah Salahaddin Uşakla** hazretlerinin kaleme aldığı "**TUHFETU'L-UŞŞAKİYYE**" (Aşıklara hediyeler) isimli makbu kitabını günümüz insanların okuyup anlayabileceği dile uyarlamam için vermişlerdi. Nihayet sıra geldi, epey uzun çalışmalarından sonra Rabbimin izni ile sonuçlandı ve kitaplarımızın sekizinci sırasını aldı.

Muhterem kardeşim: Bu kitap dünya ve ahiret isterinin bir birine karıştığı günümüzde gerçek gönül ehli kimselerin takip etmeleri lazım gelen yolu göstermektedir. Mana aleminde yol almak isteyen gerçek salık (hak yolcuları)'nın hedefi dünya değil Rabb'ları olmalıdır. Bu yolda riyaset ve dünya muhabbet-i yoktur.

Gerçek tasavvuf, **davayı terk manayı gizlemektir** denmiştir. Hak yolcusunun tek davası vardır, o da nefs-i ile olandır. Epey çalışmalarından sonra nefs'sini terbiye eden Hak yolcusu nihayet kendi varlığındaki hakikati idrak etmeye başlar, **kendi fani Hak baki** olur. Böylece ilahi hakikatlere ve ebedi yaşama ulaşmış olur.

Kısaca belirtilen bu Hakk'a ulaşma olgusuna **ef'al alemi** itibarile **Sırat-ı müstakim** (doğru yol); **esma alemi** itibarile tarik ve özel olarak'ta **tarikât**; **sıfat mertebesi** itibarile **sıratullah** denmektedir.

Dini terimlerden olan şeriat, tarikât, hakikat, marifet kelimeleri ne yazık ki günümüzde çok yanlış anlaşılmalıdır. Kısa kısa bu kelimeleri anlamağa çalışalım.

Şeriat: Genelde sadece dış görüntüyü düzenleyen kurallar diye bilinir. Aslında ise bütün mertebeleri kapsamaktadır, ne yazık ki çok dar kalıp ve bilinç içinde düşünülmektedir.

Tarikât: Bu kelimenin ifade ettiği mana da çok yanlış değerlendirilmektedir,

Tarik yol demektir, genel değil, **özel yol** demektir. Bu kelimenin ifade ettiği mana Hakk'a giden yoldan daha kısa sürede Rabb'a ulaşmaktır. Tarikat'in görevi yolcuyu hakikat'e hazırlamaktır. Fakat ne yazık ki çoğunlukta olan müntesipleri veya karşıtları bu kelimenin ifade ettiği manayı çok yanlış değerlendirmektedirler. Tabii ki bu hususları eleştirmek bize düşmez, herkes veya her gurup kendilerinden sorumludur.

Hakikat: Genel olarak bu kelimenin ifade ettiği mana da oldukça yanlış ve sureta anlaşılmalıdır. Hakikat kelimesi ifade ettiği manaya ulaşmamaktadır. Hakikat yaşantısına ulaşmış kimselerin yaşam anlayış ve tatbikatları çok başkadır. Bu yaşam da yolcusunu marifetullah'a ulaştırmakla görevlidir.

Marifet: İlahi hakikatleri ve eğitimim ifade eden bu kelimenin de genelde sadece lafz-ı yani sesi kalmış. O kelimededen gerçek olarak anlaşılması lazım gelen mana kapalı kalmıştır.

Yukarıda ki kısa izahtan sonra, elimizdeki küçük eserin ilgili okuyucularım büyük ufuk açacağı, bu sözcüklerin gerçek manalarını belirli bir seviyede ifade edeceğim ummaktayız.

Sayın okuyucum bu kitabı okurken ön yargılı ve şartlanmış, dar çerçeveli bir anlayış içerisinde okuma, ufkunu aç genişlet, dünyevi veya siyasi bir anlayışla değerlendirme. Sadece Hakk'ın ve Hakk'a giden yolun gerçekleri içinde değerlendirebilir.

Daha evvelce yazmağa çalıştığım diğer kitaplarımın arasında beni en çok yoran bu kitap oldu. Muhterem yazarının ifade etmek istedikleri manaları asıllarım en uygun ifadelerle vermeğe çalıştım. Elimizdeki sözcüklerle ifade etmenin çok zor olduğunu anladım. Çünkü bu kitap mana aleminden, başka bir dünyadan bahsetmekte, bu gün kullandığımız kelimeler ise bu günün dünyasını anlatmaktalar. Hal böyle olunca en uygun ortak kullanılmaya çalışılan sözcüklerle verilen manayı ifade etmeye çalıştım. Az da olsa bazı kelimelerin bu günkü karşılıklarım lügatlar da dahi bulamadım, kelimenin içinde bulunduğu akış içerisinde değerlendirmeye çalıştım.

Muhterem okuyucularım, bu kitabın hazırlanışında istemeyerekte olsa. gerek ifade ve gerek manalarda bazı yerlerde, kelime yetersizlikler inden anlaşılma zorlukları olabilir. Bunun bir başka zorluğu da bazı tasavvuf terimlerin ancak kendi şekilleriyle ifade edilmesiydi. Bu kitabın daha iyi anlaşılma için o terimlerin ifadelerinin bilinmesi gerekmektedir. Ancak konuyla ilgili olan kimseler bu terimlere aşinadır. Böylelikle ifade edilmeye çalışılan manalar daha kolay anlaşılabilir.

Elimizde olmadan meydana gelmiş olan her türlü hatalarımızdan evvela kitabın yazarı Abdullah Salahattin Uşşaki Hz.'den, sonrada sizlerden özür dileriz. Allah c.c cümlemize anlayış feyzi ve bereketi versin. Bu kitabın oluşmasında emeği geçen herkesten razı olsun.

İlahi bu kitaptan meydana gelecek manevi hasılatı evvela yazarımız Abdullah Salahattin Uşşaki Hz.'nin ruhlarına ve Arapçadan Osmanlıcaya çeviren Abdurrahman Sami Hz.'nin ruhlarına hediye eyledim.

Bu kitabı okuyup iyice anlamaya çalıştıktan sonra görülecektir ki: ilgili kelimelerdeki manalar genelde kullanıldığından ve uygulandığından ne kadar başka şeyler ifade etmektedir. Sözlerimizle fiilerimizle gerçekleri çok iyi anlamak ve yaşamak zorundayız. Böylece her birey ve gurup gerçekleri idrak ederek, kendi gerçek yerini bilmiş, bulmuş olsa, hiç sorunumuz kalmaz herkes kol kola girer ve bir birerlerimizi hangi düşüncede olursak olalım kucaklarız. Toplumumuzun acil ihtiyacı budur. Biz birbirimizi sevmek zorundayız.

Allah (c.c) 'tan bizlere bu hususlarda yardımcı alması ve bizleri iyi niyet sahibi yapmasını niyaz ederim. **Amin..**

25/9/1998
Necdet Ardıç
Terzi Baba
Tekirdağ

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHIYM

Her türlü mertebeler ile zuhurda olan, hamd ve sena, cümle alemleri umumi ve hususi, Rububiyetinin tahsisini, zahir ve batın kemali ile tamamlayan Cenab-ı Rabb-ı müteale mahsus ve münhasırdır'ki: Alemleri ervahta ezeli kabileler üzerine feyzi, rahmeti, bereketi ve bağışı ile erveha cisimler aleminde, saf, mücerred ruhları, ruhlarının gerektirdiği şekilde cismani elbiseler ile vücud sahipleri yaptı.

Umumi, vücudu alem ile mevcut, hususi nimet ikramıyla cömertlik ederek, umumi nimet ve hususiden, mucazata ve mükafata mahsus olan ahiret gününün sahibi ve maliki, mutlak mutasarrıfı,

"senegrugü leküm eyyühessekalan." (Rahman 55/31)

Meal:

"Ey insan ve cin toplulukları! sizinde hesabınızı ele alacağız." Azametiyle, ikram ve intikam sahibidir.

O zat-ı Celilin sıfatı ki: Hidayet yolunun hakiki, talibi olanların, makamı fark'ın başlangıcında, ubudiyetlerini

"iyyake nağbüdü" (Fatiha 1/5)

Meal:

"Ancak sana ibadet ederiz" faslı celiliyle esasa dayanan ibadeti, makamı farkıyeti bildirdi.

Makamı farktan kazanılmış olan kuralların nur-u ile lahut yolunun tüm hakiki salık-i olanları da

"ve iyyake nestain" (Fatiha 1/5)

Meal:

"ve yalnız senden yardım dileriz" beyanı celilesiyle irşad eyledi.

Tecelli-i nur-u zat-i ve sıfat-i ve esma-i ve efal-i, Salavat-ı ve daima selamı habib-i azam Rasulümüz, kalblerimizin ezeli tabibi, son neb-i makbulümüz, Muhammet Mustafa aleyhissalatul ufiye (ifa eden) mütecceli ola ki

"İhdina" (Fatiha 1/6)

Meal:

"Bizi götür", sırrı ile bizleri, makamı fark-ı cem-i ibadet ile sırrı vahdete intikal ve nail eyledi.

Makam-ı fark ile makam-ı cem-i ancak

"Essirat-el müstakim" (Fatiha 1/6)

Meal:

"Doğru yola" Hususiyle vuslat yolu olup, ezeli nimete aday olanlara tahsistir.

"Sıratellezine en amte aleyhim" (Fatiha 1/7)

Meal:

"Üzerlerine nimet verdiğin" Tenbihiyle Rahim ve **"vehhab"** "hibe sahibi" olan Alla-u zülcelalin fadlu ilahisi geçmişteki ihsan-ı Rabbaniiyesidir

ki, iş bu **"Sırat-ı müstakiym"**

"Gayrul mağdubi" (Fatiha 1/7)

Meal:

"Gazaba uğramayanların" olup, **mahubiyet** yoludur. **"Veledallin"** **"sapmayanların"** olup, uzaklıktan beri, yakınlık ile yüce, kurbiyyet yoludur. Daimi tecelli, geçmişte belirlenen kemale tabi olarak yeni doğuş ile doğru yola nail ola.

Bu yolun sahipleri, tabileri, mensuplarının cümlesi vasıtasız tecelliye seçilmiş feyz-e mensup ola. Amin.

Bundan sonra iş bu yazma ve tasarlama ile gelecek olan tafsilat tarikat-ı aliye-i Uşşakkiye saliklerine "**Tuhfetü'l Uşşaki**" (aşıklara hediyeler) ismiyle namlı olan kitabım, uşşaki usulüne göre adap ve erkan, tarikat-ı aliyesine taaluk eden "ilgili" kurallardan ibaret olup iki bab ve sonu içermektedir.

Ümid-i feyzim yazımda, tevekkül ve itimadım ancak Cenab-ı Rabbül alemindedir.
BİRİNCİ BAB tarikat-ı aliye-ı aliye-i Uşşakkiye'ye göre farz namazlarında "yol ehli" "**salik-i tarik**" olanların usulü adabı beyanındadır.

İKİNCİ BAB her tarike göre nafil namazların usulü adabı beyanındadır. Kitabın "**Hatime**"si de "**sonu'da**" salike tarikat için lazım olan muhtelif meseleler beyanındadır.

BİRİNCİ BAB

Tarikat-i Aliyye-i Uşşakiyyeye "**Yüce aşıklar yolu**" "salik" "mensup" olanların farz namazlarındaki "adap" "usulleri" beyanındadır. Bu bab **yedi** "fasıldan" "bölümden" ibarettir.

BİRİNCİ BOLUM

Sabah namazının usüsü beyanında dır;

Ey tarik-i uşşaki saliki "mensubu" malumun olsun ki sabah namazım kılıp teşbihlerim duasını ifa ettikten sonra, evvela eüzü besmele ile Fatihayı şerifeyi okursun, sonra yalnız besmele ile Sure-i Bakara'nın sonunu **(lillahi ma fîssemavati vema fil ardı)**. (Bakara 284-285-286) ayetinden başlayıp sonuna kadar okursun.

Sonra; **Besmele** ile başlar **Yasin-i şerif-i** tamamıyla okursun.

Sonra: (Süre-i Kasas 28/88) sonu, **"Vela ted-u meallahu ilahen aburu, la ilahe illa hüve, külli şey'in helikün illa vechehü lehül hükmü ve ileyhi türcaun"** na kadar okursun.

Sonra: Sure-i Haşr'ın sonuna (59/18-24) **"ya eyyühellezine amenüttekullahe"** den başlayıp sonuna kadar bitirirsin.

Sonra: **İza cae** suresini **En nasır** (110/1-2-3) bir kere okursun.

Sonra:

<u>Sure-i İhlas-ı</u>	üç kere,
<u>Sure-i Felak'ı</u>	bir kere,
<u>Sure-i Nas-ı</u>	bir kere,
<u>Fatiha-i şerifeyi</u>	bir kere okursun.

Sonra: Süre-i Bakara'nın baş tarafını **"beş ayet"** (ve **ülaikehümül müflihun**) a kadar her birisini besmele ile okursun.

Sonra dua ile meşgul olursun.

(Rabbena ya Rabbena tekabbel minna, inneke entessemiul aliyim, ve tüb aleyna inneke entettevevabürrahiym, vehdina ilel hakkı ve ila tariki müstakim bi beraketil Kur'anil aziym, ve bi hörmeti habibike ve Rasulikel keriyim, sübhane Rabbike Rabbil izzeti amma yesifun ve selamım alel murseliyn, velhamdülillahi Rabbil alemiyn,)

sonra **el fatiha** diyerek, evvelinde **salavat** ile **Fatiha-ı Şerife'yi** okursun.

Sonra:

Estağfirullah, estağfirullah, estağfirullah sübhanellahi vel hamdülillahi ve la ilahe illallahu vallahu ekber ve la havle ve la kuvvete illa billahil aliyyil aziym. Eüzü billahi mineşşeytanirraciyim bismillahirrahmanirrahiym,
diye üç İhlas-ı şerif-i besmele ile okur,

sonra otuz üç kere,
yahut yirmi bir kere,
yahud on bir kere,
yahud yedi kere

la ilahe illallah Muhammederrasulullah diye.

Sonra yukarıda belirtilen miktarlarda
la ilahe illallah Muhammedennebiyyullah diye,

sonra yukarıda belirtilen miktarlarda
la ilahe illallah Muhammed habibullah diye

sonra yine yukarıda belirtilen miktarlarda
la ilahe illallah diye

sonra yine yukarıda belirtilen miktarlarda "**ismi hu**" zikredip,
**salli ve sellim ala eşrefi nuru cemil enbiyayı vel mürselin velhamdülillahi Rabbil
alemiyn** deyip
"**el fatiha**" diyerek, **salavat** ile **Fatiha**'yı okursun.

Sonra: **Üç tekbir alır,**
yani **Allah-u ekber Allah-u ekber Allah-u ekber la ilahe illalahu vallahu ekber,
velillahil hamd, deyip sonra esselatu vesselamu aleyke ya habiballah elfi salatin
eifi selamin aleyke ya seyyidel evveline vel aharin, vesselamu alel murseliyn
velhamdülillahi Rabbil alemiyn,** deyip
sonra "**selameti pir hu**", dersin.

Eğer, "**zaviye**" de (dergah da) isen **estağfirullah, estağfirullah, estağfirullah**
fethiyesiyle meşgul olursun.

Sonra:
**(Allahümme salli ala seyyidina Muhammedin ve ala al-i Muhammedin ve sellem
bi adedi külli dain ve devain kesiran kesira.)** salavatı şerifesini üç kere okursun,

sonra
yetmiş kere **Allahümme ya Allah, ya Latif, ya Hafız, ya Dafig, ya Nafig, ya
Manig, ya Rafig, ya Fettah,** isimlerim okursun

sonra yine **elfatiha** deyip **salavat** ile okursun.

Sonra **ya fettah hu** dersin,
eğer zaviyede değil isen "fethiyenin" okunmasında "muhayyersin" (serbestsin).

Bundan sonra eğer **işrak vakti** girmiş ise, işrak namazım kılarırsın. Eğer girmemiş ise
işrak vaktine kadar diğer zikirlerle meşgul olursun.

Vakti girdiğinde işrakı da kılarırsan sabah namazının Tarikati Aliyei Uşşakiyyede adap
ve usul budur.

İKİNCİ BÖLÜM

Öğle namazının usulü bey anındadır;

Ey tarik-i uşşaki saliki (mensubu) öğle namazının farzım sünnetleri ile kıldıktan sonra

evvela **euzü besmele** ile **Fatiha-ı Şerife'yi** okursun,

sonra **besmele** ile "**Surei Mülk**"-ü (**Tebarekellezi, Mülk 67**) okursun.

Sonra: **Besmele** ile **Süre-i Haşr'ın** sonu olan (**Hüvalla hüllezi la ilahe illa hu**) dan sonuna kadar okursun sonra istediğin kadar tevhid ile meşgul olursun.

Sonra: "**Hu**" ismi şerifiyle meşgul olursun

sonra,

ve salli ve sellim ala eşrefi cemi il enbiyai vel mürselin velhamdülillahi Rabbil alemiyn der,

el fatiha deyip **salavat** ile beraber **fatihayı** okursun

sonra "**selameti pir hu**" dersin.

Yatsı namazının usulü aynen öğle namazının usulü gibidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İkinci namazının usulü beyanındadır;

Ey tarik-i uşşaki saliki,

ikinci namazında usul, namazın farzı sünnetiyle kıldıktan sonra,

teşbih ve dualarından sonra **euzü besmele** ile evvela **Fatiha-ı Şerife'yi** okursun.

Sonra: Besmele ile "**Amme**" (**Nebe 78**) sure-i şerifesini okursun.

Sonra: Besmele ile "**İza cae**" (**Nasr 110**) süresini okuyup,

Sübhanе rabbike rabbil izzeti amma yesifun ve selamün alel mürselin velhamdülillahi Rabbilalemiyn, (el fatiha) deyip,

evvelinde **salavat** ile **Fatiha'yı** okursun.

Sonra:

Estağfirullah, estağfirullah, estağfirullah, cstağfirullah, sübhanellah vel hamdülillah ve la ilahe illallahu vallahu ekber ve la havle ve la kuvvete illa billahil aliyyl aziym euzü billahi minneşşeytanirraciym bismillahir rahmanir rahiym deyip,

üç kere ihlas-ı şerifi okursun,

sonra üç kere feğlem ennehü la ilahe illallah deyip

sonra,

la ilahe illallah Muhammederrasülullah, la ilahe illallah Muhammed nebiyellah, la ilahe illallah Muhammed habibullah diyerek,

sonra yalnız **la ilahe illallah** dersin,

sonra "**Hu**" ismi şerifim sabah namazındaki adedi kadar zikredersin

ve salli ve sellim ala eşrefi cemi il enbiyai vel murseliyn velhamdülillahi Rabbil alemiyn diyerek **salavat** ile beraber **el fatiha** deyip. **Fatihayı** okursun,

sonra "**selameti pir huuuu...**" dersin.

İkinci namazının tarikat usulü bittikten sonra

"Hasibü enfüse-küm kable entühasibu" (hesaba çekilmeden evvel nefislerinizi hesaba çekiniz) hadis-İ şerifi üzere **"muhasebe-i nefis"** (nefis muhasebesi) ile meşgul olursun.

Muhasebenin hakikati,
evvela yüz kere istiğfar-ı şerifi
sonra yüz kere salavat-ı şerife getirip,

ikinci'den ikindiye kadar kendinden, **"kavlen, figlen, fikren,"** (söz, fiil, düşünce) ile meydana gelen, isyan, hata, Hakk'ın rızasına muhalif hallerini, tefekkür ederek en derin gönülden istiğfar edersin.

Eğer hatası yoksa hamd ile, hakiki bir gayret ile, şükranियette bulunursun.

"Fikir"de (düşüncede) nefis muhasebesi **"avami"** (sıradan, basit) değil **"havas-İ"** (duygulu düşünceli) olmalıdır.

"Vein tübdü ma fi enfüsiküm ev tühfü hu yühasibküm bihülahu" (Bakara 2/284)

Meal:

"Eğer siz içinizdekini açıklar, yahut gizlerseniz. Allah onanla sizi hesaba çeker" ayet-i kerimesi ile sabittir,

muhasebenin ikindiden sonraya tahsis edilmesi ise, ikindiden sonra **"Hafaza-ı kiram"**ın (İnsanın yaptığı işleri yazmaya mahsus melekler) semaya yükseldiklerinden günahların mahv ile amel defterleri günahattan temiz olması içindir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Tarikat-i uşşakiyye'de akşam namazının arkasından yapılacak usulün beyanıdır;

Ey salik-i sadık,
akşam namazının farzı ile sünneti ve teşbihleri eda olunduktan sonra,
Euzu besmele ile evvela **Fatiha-ı Şerife**'yi okursun
sonra, **besmele** ile **"Sure-i Haşr"**ın sonundaki üç ayeti, **"Hüvalla hüllezi la ilahe illa hu"**dan başlayıp sonuna kadar okursun.

Sonra mümkün olduğu kadar yalnız "tevhid" (**la ilahe illallah**) ile meşgul olursun.
Ancak "zaviyeler" de (dergahlarda) namazdan sonra yemek meşguliyetine binaen, usul namazdan evvel icra olunur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tarikat-i Aliyye-i Uşşakiyyede "Hamd Usulü" beyanıdır.

Malumatınız olsun ki "zaviyeler" de (dergahlarda), yemekten sonra, yatsı namazından evvel **"hamd"** ilahisi okunur, **Dafıg** ve **Muin** isimleri okunur.

Tatbikat ve okunuşunu anlatmaya çalışalım:

Mürşit olan kimse **euzü besmele** ile **Fatiha-ı Şerifi** ve **Sure-i Haşr**'ın sonunu okur, sonra bu ilahiyi okumağa başlar.

HAMDİYE İLAHİSİ

Elhamdülillah Allah elhamdülillah ya Allah elhamdülillah elhamdülillah la ilahe illallah hu la ilahe illallah

Allah bize lütfetti şükür elhamdülillah,
Nimetine gark etti şükür elhamdülillah
Allah la ilahe illallah hu hu la ilahe illallah
Yiyelim nimetini, övelim rahmetini,
Analım hasretin!, şükür elhamdülillah,
Allah la ilahe illallah hu hu la ilahe illallah,
Yok iken var eyledi, arz-ı didar eyledi,
Rasüle yar eyledi, şükür elhamdülillah
Allah la ilahe illallah hu hu la ilahe illallah
Gönderdi doğru yola, kullar kulluk eyleye,
Hak bize kulum diye, şükür elhamdülillah
Allah la ilahe illallah hu hu la ilahe illallah
Hare edelim varımız, kurban olsun canımız,
Kur'an'dır imamımız şükür elhamdülillah,
Allah la ilahe illallah hu hu la ilahe illallah
Muhammed kadem bastı, şefi almaktı kastı,
Hakk'ın sevgili dostu şükür elhamdülillah,
Of habibin yarları, çenettedir canları,
Sevenleriz onları, şükür elhamdülillah,
Allah la ilahe illahe hu hu la ilahe illallah.
Bağdadi'nin bu sözü, kabul eyler niyazi,
Dergaha sürdürüm yüzü, şükür elhamdülillah,
Allah la ilahe illallah hu hu la ilahe illallah

Hamdiye okunduktan sonra **el Fatiha** denir.

Salavat-ı şerife ile **Fatiha** okunup "**selameti Pir Hu**" denir.

Sonra: Üç kere **estağfirullah** deyip

"Allahümme sallı ala seyyidina Muhammedin ve ala ali Muhammed ve sellim",

sonra "**küllü dai ve devai**" salavat-ı şerifesi okunur,
üç yüz yirmi beş kere **ya Dafiu, ya Muin** esmaları okunup,

sonra **el Fatiha** diyerek **salavat** ile **Fatiha** okuyup, "**ya Dafiu**", "**ya Muin, hu**" diyerek bitirilir, (*)

(*) **Hamdiye ilahisi** okunduktan sonra bu dua da okunur. Nusret babam okurdu.

Allah Allah zade Allah, bu gitti ganisi gele, erenlerin namu nimeti müzdad ola, nimeti celilullah, berakatu halilullah, şefeate ya Rasülullah, üçler, beşler, yediler, kırklar, binbirler, on iki pirlere, artsın eksilmesin, taşsın dökülmesin, gülbangi nebi keremi ali demi Seyyid Cemaleddin Pirimiz Hasan Hüsameddin Uşşaki kaddesallahu bisimhül bakı efendimiz hazretlerinin demine devranına diyelim ya Allah Hu..... lillahil fatiha

"**Salavat-ı şerife**" ile beraber okunur.

N.A. (Terzi Baba)

ALTINCI BÖLÜM

Tarikat-ı Aliyye-i üşşakiyye'de Teheccüd namazının usulü beyanındadır.

Malumatınız olsun ki:

Teheccüd namazı ya dört, ya altı, ya sekiz, yahud oniki rek'ate kadar kılındıktan sonra, dergahta sabah namazı ezanı okunur, dergahın dışında ezana gerek yoktur.

Teheccüd namazından sonra,

euzü besmele ile **Fatiha-ı şerife** okunur,
sonra **Sure-i Haşr**'ın sonu "**Hüvalla hüllezi**" okunur,

sonra mümkün olduğu kadar tevhid-i şerif (**la ilahe illallah**)

sonra "harf-i nida" (seslenme harfi) ile "**ya Allah**" ismi şerifi,

sonra "harf-i nida" ile "**ya Hu**", zikri icra olunur,

"ve salli ve sellim ala eşrefi cemi il enbiyai vel mürselin velhamdülillahi Rabbil alemiyn" denir,

sonra **el Fatiha** diyerek **Salavat** ile beraber **Fatiha-ı şerife** okunur,

sonra "**selameti Pir Huuu.....**" diyerek bitirilir.

Sonra vaktinde sabah namazının sünneti kılınır,

sonra ikamet edilip farzı kılınır, namaz teşbih ve duadan sonra

evvelki bölümünde beyan edildiği gibi usulümüze göre icra edilir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Tarikat-i Aliyye-i Uşşakiyyede,

ikamet ile Salavat'ın sonunda teşbihlerin hey'eti beyanındadır.

Malumatınız olsun ki:

Namaza durmazdan evvel **Süre-i Ihlas** üç kere okunup,

"Sübhanе Rabbike Rabbil izzeti Amma yesifün ve selamım alel mürselin velhamdülillahi Kabbil alemiyn el fatiha" deyip

euzu besmele ve **salavat** ile **Fatiha** okunur.

Sonra: Ayağa kalkıp

"Aİlahümme salli ala seyyidina Muhammed ve ala ali Muhammed" dedikten sonra ikamete başlar.

Bu suret cemaatle kılınan namaza mahsus olup, yalnız kılırsa akşam namazında ihlas okunmadığı gibi yalnız kılan dahi okumaz.

Namazdan sonra tesbihe başlanırken

önce **euzu besmele** ile **fatiha**,

sonra **besmele** ile **Ayet'el Kürsî**,

sonra

"şehidellahu ennehü la ilahe illa hüve vel melaiketü ve ülül ilmü kaimen bil kist la ilahe illa hüvel azizül hakiym inneddine indellahil islam. Kül Aİlahümme malikel mülke tü'til mülke men teşa" denir, hesab'a kadar okunur.

Sonra otuz üç kere "**sübhanellah elhamdülillah Allahu ekber**" denilip,

sonra

"Allahu ekber eğlemu ve eğzamu kebiran la ilahe illallah Muhammed Rasülüllah la ilahe illallah Muhammed nebiyyellah la ilahe illallah Muhammed habibellah, la ilahe illa hu vahdehu la şerikeleh lehül mülkü ve lehül hamdü ve hüve ala küllü

şey'in kadir. Elhamdülillah! Rabbil alemiyn vassalatu vesselamu ala Rasulina Muhammedin ve ala alihi ve sahbihi ecmain" diyerek dua edilir.

Duadan sonra dört kere "**feğlem ennehü la ilahe illallah**" ve

sonra üç kere ism-i "**hu**"

sonra "**salli ve sellim ala eşrefi cemi-il enbiyai vel mürselin vel hamdülillahi Rabbil alemiyn el Fatiha**" denir,

euzü besmele ile **salavat** ile **Fatiha** okunur.

Sonra **usulü salavat** eda edilir.

Yatsı, sabah, öğle ve ikindi de bu tertip ile edilir.

Akşamda bir ayet-i kerime okunup dua ile meşgul olunur,

sonra **Fatiha** ile birlikte **salavat** okunur. Sonra "**Evvabin**" namazı ile meşgul olunur, teşbihler zaruretten akşam namazında terk olunur,

ve her farzın sonunda bir **salavat-ı şerife** ile bir **fatiha** okumak Tarikat-ı Aliyye-i Uşşakiyye adabından'dır.

İKİNCİ BAB

Gerek Tarikat-ı Uşşakiyye gerekse her bir tarikatte devamı lazım olan nafile namazlar beyanındadır. İkinci bab altı bölüm halinde ifade edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

"İşrak" namazının beyanındadır.

İşrak namazı üç selam ile **altı rek'attır.**

Ey halis salik bilmiş ol ki

güneş doğup, kerahat vakti çıkacak kadar yükseldikten sonra, evvela iki rek'at kılmak lazımdır.

Niyyeti, "**Allah rızası için iki rek'at işrak namazını kılmaya niyet eyledim**" diye kılırsın.

Sonra iki rek'at daha "**Allah'ın rızasına sahip olmak için kılmaya niyet ettim**" diye kılırsın.

Sonra da iki rek'at daha "**Allah'ın razısını talep için kılmaya niyet ettim**" diyerek kılırsın,

sonra **euzü besmele** ile, **esteizü billah**, "**İnnema yti'minü bi ayetina elleziyne iza zükkiru bihe hazzu sücceden ve sebbühu bihamdi Rabbihim ve hum la yestekbirun**" (Secde, 32/15)

Meal:

(Ayetlerimize ancak kendilerine hatırlatıldığı zaman büyüklük taslamadan hemen secdeye kapananlar ve Rablerini hamd ile teşbih edenler inanır).

Secde ayeti okur secde eder, sonra mümkünse uykuya yatarsın.

Malumatın olsun ki;

bayram namazı, işrak mevkiinde bulunduğundan o gün işrak namazı kılmak lazım değildir.

İKİNCİ BÖLÜM

Tarik-i Aliyye müntesibine devamı lazım olan "duha" namazı beyanındadır.

Duha namazı, üç selam ile on iki rek'attır.

Duha vakti geldiğinde dört rek'at, "**Allah rızası, rızka şükür için kılmaya niyet ettim**" diye kılarısın.

Sonra, dört rek'at da "**Allah rızası, ziyade rızk için kılmaya niyet ettim**" diye kılarısın.

Sonra, dört rek'at da "**Allah rızası için kılmaya niyet ettim**" diye kılar, **secde ayeti** okur, secde eder dua edersin.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Tarik-i Aliyye müntesibine devamı lazım olan namazlardan biri de "evvabin" namazıdır.

Evvabin namazı, altı rek'attır,

akşamın sünnetim kıldıktan sonra, Ey derecesine yükselmeye çalışan salık-i sadık,

iki rek'at kabirde yoldaş olması Allah rızası için kılarısın,

iki rek'at da kabir sualinde kolaylık olması niyetiyle Allah rızası niyet edersin,

iki rek'at da evvabin niyetiyle Allah rızası için kılarısın

sonra **secde ayeti** okur, secde eder dua edersin. (*)

(*) Secde de: "**Amentü bir Rahman secdetürrahman mağfirli zünübî ya Rahman**" diye de okuyabilirsiniz. **N.A.**

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

"Teheccüd-ü bedel" namazı:

Bu namaz yatsı namazı vitr ile kılınıktan sonra, teşbihlerden evvel iki rek'at oturduğun halde "**bedel-i teheccüd**" (Teheccüd karşılığı) namazını Allah rızası için kılarısın.

Sonra; **secde ayetini** okur, secde edersin.

Sonra; **tesbihler** ile meşgul olursun. Yatsı namazının usulünü, ifa edersin, sonra yatarsın,

şayet teheccüdü edadan hastalık gibi veya diğer şer'i sebeplerden biri zuhur edecek olursa bu iki rek'at teheccüd namazı yerine geçmiş olur.

Ancak tembellik yüzünden teheccüd kılınmazsa, teheccüd faziletinden mahrum olursun.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tarik-i Aliyye müntesibine lazım olan teheccüd namazı beyanındadır.

Teheccüd namazı üç selam ile on iki rek'attır.

Gecenin yarısından sonra, yahud son üçte birinin evvelinde kılınır.

O vakit kalkıp abdest alıp **dört rek'atı şeytanın uzaklaştırılması ve tesirinin kaldırılması** niyeti ile Allah rızası için kılarısın.

Sonra **dört rekat** da, seyr'i sulükunda yol alabilmek niyetiyle Allah'ın nzası için kılarısın.

Sonra; **dört rek'at** da teheccüd namazını kılmak niyetiyle Allah'ın nzası için kılarısın.

Sonra; **secde ayetini** okuyup secde edersin.

Ondan sonra, dua ile telkin olunduğun dersin ile teheccüd usulünün vaktine kadar meşgul olursun. (Teheccüd usulünün vakti, birinci bab altıncı bölümde geçti.)

"velmüstağfirine bil eshar" (Al-i İmran 3/17)

Meal:

"Seher vakitlerinde bağışlanma dileyenler"

"ve bil esharihum yestağfirun" (Zariyat 51/18)

Meal:

"seher vakitlerinde bağışlanma dileyenler" İmtiyazına dahil olmak için

yüz defa istiğfar edersin,

yüz defa da **salavat-ı şerife** çekersen, ki duadan evvel istiğfar ve salavat duanın kabulüne sebeptir.

Ahsen ve evla olan teheccüddün evvelki sekiz rek'atinde süre-i **Yasin-i şerifi** hatim etmektir.

Son dört reka'tinde de besmelesiz **süre-i İhlas'ı** okumaktır. Zira zammı sürede ayrıca besmele istemez, bu suretle kılınan namazda **üç kâlp** toplanmış olur.

Biri Kur'an'ın kalbi olan **Yasin-i şerif**,

biri mü'minin kalbi,

biri de gecenin kalbi ki **son üçte biridir**.

Niyazın kabulüyle, Allah'a yaklaşmak kalplerin toplanmasıyla **"içtima-ı mümkün"** olmuş olur.

Teheccüdün faziletinde bazı meşayih, **"vech-i latif"** zikreylemiştir.

Evliyaullah divanı ma'neviye-i rahmani de **"selasi ahır"** (gecenin son üçte birinde) toplanırlar,

taatlarıyla **Cenab-ı Allah'a** yaklaşır, Cenab-ı Hakk dahi onlara **fazi-u kerem** ile yaklaşır,

bu sebepten hadis-i şerif de

"İza kane selaselleyli yı'nzilüllahu ila semaeddünya ve yekülü min sailün igta seelehü ve hel min dai istecip lehü"

Meal:

"Gecenin **son üçte biri** olunca, Allah dünya semasına tenezzül eder ve der ki, "isteyen yok mu vereyim, dua eden yok mu icabet edeyim" manasına olmakla

Cenab-ı Hakk kurb-u tecelli-i zatı ve sıfatı İle onlara **"bila mekan"** (mekansız) ve **"ifaza-ı envar"** (nurların feyizleriyle) tecelli eder, demektir.

"Evliyaullah"ın üstünü **"kutb'ul irşad"**dır, zira vazifesi salıkların ruhları maneviyeyi ilahiyeye yaklaştırıp **kurbiyyet** mertebesine ulaştırmaktır, ki **Hakk'in arzusu ve muradı** budur.

Ondan sonra üstünü, **"kutb'ul evtad"**dır ki; umumun işlerinin hizmetindedir, bu da **halkın muradına hizmettir**.

Muradı Mevlaya hizmet, kulların muradına hizmetten daha üstündür. Böyle olmakla **"kutb'ul irşad"**, aynı zamanda **"kutb'ul evtad"**dır, ki üstündür.

Bu iki kutuptan biri bazen diğerinden hizmet hususunda temasta bulunur. Divan-ı maneviden bir me'mur olmak itibariyle birliklerinden bir noktaya hizmetten sayılır.

Ey salık'i hakikat, ey tarik'i ilahide kardeş, ey Allahım, gecenin son üçte birinde mücahede ile divan-ı ma'neviyeyi İlfthiyeye dahil olmaya çalış, ki manevi yakınlık ve keramet İle mertebe-i aliyeye nail olasın.

Zira o vakitte evliyaullah uyumazlar.

"Kanü kalilan minelleyli ma yehceun ve bil esharihum yestağfirun" (Zariat 51/17-18)

Ulaike ala hüden min Rabbihim ve ülaike hümül müflihun" (Lokman .U/5)
Meal:

Sırrı ile gecede uykuları az, seher vaktinde istiğfara devam edenler **hidayeti hususi**, zat-i tam kurtuluş sıfatına nail olanlardır.

ALTINCI BÖLÜM

Abdest şükrü namazı beyanındadır.

Bütün ehli tarik olanlara lazım olan, her abdest aldıkça **iki rek'at abdest şükrü namazı** o niyetle kılmaktır.

Ancak ikindiden akşamına kadar, fecr-i sadıktan işrak vaktine kadar kılınmaz; bu iki vakitte nafile kılmak mekruhtur.

Ey hakikat yolcusu; bilmiş ol ki,
umum Tariki Aliyye müntesiplerine abdestsiz durmak layık değildir. Abdestin bozuldukça abdest al, zira sen Hakk yoluna döndüğünden itibaren namaza başlamış gibi huzurda sayılırsın,

kabre girmedikçe namazdan ayrılma, abdestinden de ayrılma ki ömrünün sonuna kadar, hayatını bir namazla geçirmiş gibi olursun.

Böylece namazda gibi olan kimsenin abdestsiz olması caiz değildir. Bu haliyle Allah'ın emri "ölüm" (mevt) vuku bulsa, **şehid** rütbesiyle ölmüş olursun.

Velhasıl abdestte devam etmek salık-i hakikiyi Mevlaya yaklaştırmaya vesile olmakla müstakil bir ibadettir.

Böylece her beş vakti eda etmek istediğinde abdestli olsan bile yine abdest al ki nurun artar **nur üstüne nur** olur.

Ey salık'i hakikat yine bilmiş ol ki;
ikinci namazı ile yatsı namazının sünnetini senin için terk etmek caiz değildir, zira sen yolu, **"fakr-ı hakikat"** olan **"havas"** tansın.

Havas mertebesinde olanlar için sünnetin terki caiz değildir. Sallallahu aleyhi vesellem efendimiz ise, **"elfakr-i fahri"** (fakirlikle iftihar ederim) buyurmuşlardır. Keza senin için farz namazlarda cemaate devam etmek lazım ve gereklidir.

"HATİME" - KİTABIN SONU

"Umum Tarik-i Aliyye salikleri" cümle Hakk yolcuları için lazım ve uymaları gerekli olan adab ve mes'eleler beyanındadır.

UYKUNUN ÜSTÜNÜ:

Malum olsun ki: Uykunun üstünü yatsı namazından sonra teheccüd namazı vaktine kadar olan uyku ile, işrak ve duha arasındaki uykudur.

İkindiden yatsıya kadar, tulüğ fecrden işrak vaktine kadar uyumak mekruhtur.

KELİME-İ TEVHİDE BAŞLAMAK:

Malum olsun ki; her tevhide başlandığında **"feglam ennehu la ilahe illallah"** lafzıyla başlanır, ikincide, üçüncüde lazım değildir.

Yine böylece her **fatiha** denildiğinde **evvelinde bir defa sonunda üç defa salavat-ı şerife** getirilir.

Yalnız ikindi ile sabah usulü esnasındaki istiğfardan evvel fatiha da ikamette vaki fatiha da fark namazlarından selamdan sonraki fatihada yalnız evvelinde salavat getirilir.

MECLİSTE FATİHA ÇEKMEK

Malum olsun ki;

zikir meclisinde şeyh bulunursa **fatihayı** şeyh söyler,

orada hazır olanlar "**Allahümme salli ala seyyidina Muhammed**" derler,

sonra hepsi birden **fatihayı** okurlar,

tamamında şeyh "**ruh-u pak Muhammed Mustafa'ya salavat**" der

"hazirun" orada hazır olanlar "**Allahümme salli ala seyidina Muhammed**" derler, sonra şeyh "**cismi pak Muhammed Mustafa'ya salavat**" der.

Orada hazır bulunanlar yine "**Alahümme salli ala seyidina Muhammed**" derler.

Sonra yine şeyh "**ravza-i pak Muhammed Mustafa'ya salavat**" der.

Hazır olan aşıklar da hemen "**Allahümme salli ala seyyidina Muhammed**" derler.

Malum olsun ki;

salike şeyh huzurunda kim olursa olsun, **el fatiha** demek asla caiz değildir.

Yine, malum ola ki,

Namazın dualarını bitirdikten sonra, "**bedel-i teheccüd**" namazından başkasında, **fatiha** ile beraber **salavat** okunur.

TESBİH ÇIKARMAK

Ve yine malum olsun ki:

Salike şeyh huzurunda tesbih çıkarmak da caiz değildir.

MÜRŞİDE SELAMÜN ALEYKÜM DEMEK:

Ve yine malum olsunki:

Bir salikin mürşidinde "**esselamu aleyküm**" demesinde caiz değildir, zira tazime aykırıdır.

Keza şeyh ile de "**muaraza**" (ihtilaf) caiz değildir. Şeyhin sözü zahirde hata bile olsa, o hatayı kendi sevabına tercih eder. Hızır (a.s.) ile Musa (a.s.)'ın muamelesi gibi.

Keza her ne vakit mürşidinden bir şey almak lazım gelse eline öpmedikçe almaz.

TEVHİD VEYA HATM-I HACEGAN TERTİBİ

Yine malum olsun ki:

Şeriate muhalif olmayan hayırlı bir muradın hasıl olması için, tevhid veya "**hatm-i hacegan**" icrasını murad eder isen, ancak Sallallahu aleyhi vesellem efendimizin ruh-u akdes-i şerirleri için, eshab, tabiin, müctehidin, tarikat-ı aliden evliya-ı umumi ruhu şerifleri için, ve mürşidinin, meşayihin, salikin ve cemi ehli iman ervah-ı şerifi için, okunup, sonra dua ile hayırlı muradın meydana gelmesine ervah-ı şeriflerinden meded umulur.

Sonra muradın hasıl olması için **salavat** ile **fatiha** okunur,

sonra cemaat ile sesli yedi kere **istiğfar** getirilir,

sonra yedi kere "**Allahümme salli ala seyidina Muhammed bi adedi küllü dain ve devain kesiran kesira**" salavatı okunur, sonra tevhid okunmaya başlanır.

Hatmi haceğanda ise **istiğfar** ve **salavatı**, **şeyh**, sessiz okur.

Sonra sadat-ı Nakşibendiyye ye niyaz yoluyla **el fatiha** diyerek **salavat** ile **fatiha** okunur.

Hatmi hacegana başlanır, bittiğinde sadat-ı kiramın ervahlarının isimleri birer birer zikrederek sevabı hediye olunur,

sonra **yalvarma** ve **dua** ile yardım isteme yoluyla, şeyh muradın hasıl olması için **el fatiha** der, cemaat salavat ile birlikte sessiz okur.

Kıraat esnasında **çıra yakmak** müstehaptır, hatmin sonunda **helva yemek** müstehaptır.

Duadan evvel bir **aşr-ı şerif** okunur, güzel olan tevhidten sonra "**Allah, Allah**" ismi celalini, sonra "**Hu**" ism-i şerifim yeterli miktarda cemaat ile okumaktır.

Sonra bir **yasin, aşr-ı şerif** okunup sonra muradın hasıl olması için **dua** okunur.

Herhalde sevabı cenab-ı risalet aleyhi efdalüttahiyye efendimizin ruhu paklarına ve sair enbiya aleyhimüsselam ve evliya kuddise esrarahüm ruhlarına hediye olunur. Zira dünya için evradla meşgul olmak salike münasib değildir, uzaklığına sebep olur.

HATM-I HACEGAN TERTİBİ:

Hatm-i hacegar tertibi

Müteaddit suretle olur, birini beyan edelim. Evvela **besmelei şerife** ile yedi kere fatiha okunur. Sonra yüz kere salavat-ı şerife okunur. Sonra Sure-i "**elem neşrah leke**" yetmiş dokuz kere okunur. Sonra **besmele** ile **sure-i ihlas** bin bir kere okunur. Sonra yüz kere salavat-ı şerife okunur. Sonra yüz kere besmele ile **fatih** okunur.

Bu tertip ile adedlerinin esrarı malumdur.

MÜRŞİDE TESLİMİYET:

Malum olsun ki:

Salik kendini şeyhinin kemaline tesliminde daim olması lazımdır. Mürşid huzurunda "gassal" (gusledici) elindeki meyyit gibi olmalı.

Mürşid de salikde dilediği gibi tasarruf edip, müridi **velayet suyuyla** yıkar, "**gayriyyeti**" "**hades ve hudüs**" (sonradan meydana gelen) şeylerden "**cenabetinden**" tahir eder, temizler.

Onun için mürşid elindeki mürid, gassal elindeki meyyit gibi olması lazımdır denilir.

Ve "**Mürşidim beni sevmiyor**" diye zann etmemelidir. "**Belki beni herkesten daha çok seviyor**" zannında bulunulmalıdır.

Mürşidine her emrinde itaat etmelidir, İzin almadıkça hiç bir iş işlememelidir. Son derece kadirşinas olup tazim etmelidir.

Her sözünü bin hikmet telakki ederek irşat sözleridir diye tatbik etmelidir. Şeyhinin üstünde kimseyi görmemelidir.

TALİM VE TELKİNE RİAYET:

Talim ve telkin olunan "**evrad**" (virdleri) "**ezkar**" (zikirleri) "**taat**" (İtaatler)inde devam üzere olmalıdır.

Seyr-i sulük'un tahsilinde acele etmemelidir. Sulük esmalarından telkin olunmadığı esmayı zikr etmemelidir ve zikir etme tnebinde de bulunmamalıdır, çünkü her esmanın

"**alameti muhsusa**"sı (kendine has işareti) zuhur etmedikçe zikr'in değiştirilmesi caiz değildir, zuhur ettiğinde değiştirilmesi kat'idir.

Telkin edilmeyen ismi vird etmekte de, mürşidinden sual etmekte'de zarar vardır.

ESMANIN DEĞİŞTİRİLMESİ:

Mürşid salik'in esmasını değiştirmeyi murad ettiğinde sağ eliyle müridin sağ elini tutar, şeyh salik ile **beraberce üç kere tekbir** alır, tekbirden sonra **esmayı, müride üç kere telkin** eder, **kalbe vurdurmak** suretiyle icra eder.

Sonra **el fatiha** diyerek, cümlesi salavat ile beraber **Fatihayı** okurlar, sonra salik **geçtiği esmaları yüzer kere her gün devamlı** vird ederek, **telkin olunduğu ismi** de daima zikr eder.

RU'YA VE VAKIA:

Ru'ya ve vakialardan bir şeyi gizlemez, gördüğünden bir şeye ziyade ilave eylemez, gördüğü rüyaların tabirim sual etmez, şeyh dilerse tabir eder dilerse etmez.

ŞEYHİN İRADESİNDE İFNA OLMAK:

Salikin iradesi şeyhin iradesi ile beraber olur, iradesini şeyhin iradesinde ifna eder. Şeyhinden başkasının sözüne kulağı itibar etmez; doğru da olsa, zira şeytan Hak suretinde hile eder.

TARİKAT EMANETİ:

Şeyhi hırka, taç gibi tarikat emaneti teklif ederse, tereddütsüz ve severek gönül huzuru ile kabul eder.

ŞEYHİN SOZUNU ÜSTÜN TUTMAK:

Şeyhin sözünü fiilini (yerine göre) ebevey'ninin (anne babasının), sözüne fiiline üstün tutar. Pederinden validesinden daha çok sözüne fiiline itaat eder, zira peder ile valide, bu vücudu fani'nin sebebidir. Mürşid ise vücüd'u bakinin sebebidir.

ŞEYHİNDEN DUA İSTEMEK:

Şeyhinden ne dünya, ve ne ahiret için dua istemesin. Kendisi kendisine dua etsin, yalnız mühim bir hal zuhur ettiğinde şeyhine arz etsin. Dünya ve ahiretten, keşf ve kerametten hiç bir şey istemeyip, ancak mürşidinin murad ettiğini istesin.

EVLİLİK:

Eğer "**mücerret**" yani bekar ise sülük'ünü tamamlayıncaya kadar evlenmesin, eğer evli ise "**mücerret**" yani bekar gibi olmaya gayret etsin. (*)

(*) **Not:** Evli olan saliklerin bu dengeyi çok iyi kurması mutlak gereklidir. Bekar gibi olması, kendi cihetindedir. Eşine karşı ise, bütün mesuliyetlerin! sorumlulukların en güzel şekilde yerine getirmelidir. **N. A.**

İNSANLARDAN BİR ŞEY İSTEMEK:

İnsanlardan mümkün olduğu kadar uzak durmağa çalışmalı, ne kendisi ne de başkası için hiç bir şey istememeli, ve her şeyini Hakk'tan istemelidir. Ve Cenab-ı Hakk'a her hususta tevekkül halinde olmalıdır.

Esteizu billah:

"**Ella tettehizü min düni vekila**" (İsra 17/2)

Meal:

"**Beni bırakıp başkasını vekil tutmayın**" ayet-i celilesine hali mutabık olmalıdır.

SULÜKUNDA İSTİKAMET:

Zahir ve batın sülükunda istikamet üzere olmalıdır.

Esteizu billah:

"Festakım kema ümirte ve men tabe meake" (Hud 11/112)

Meal:en:

(Ey **Muhammed! Sen beraberindeki tevbe edenlerle birlikte emrolunduğun gibi dosdoğru ol.**" ayeti kerimesinde emir olunduğu gibi istikametinde dikkatli olmalıdır.

KENDİNDE BİR ŞEY GÖRMEMEK:

Mürşidin talimatlarına devamla beraber, kendinde hal görmemeli, cümle halka **"vasıl-ı ilallah"** (Allah-a vasıl) olmuş nazarı ile bakmalıdır.

EHLİ DÜNYA İLE OTURMAK:

Kimseye **"hased"** (kıskançlık) nazarı ile bakmamalı, ehli dünya ile gereksiz yere oturmamalıdır.

Esteizu billah

"Vela temüddenne ayneyke ila ma mettagna" (Taha 20/131)

Meal:en:

"Kendilerim sınamak için, dünya hayatının süsü olarak bol bol geçimlik verdiğimiz kimselere sakın göz dikme" ayet-i kerimesindeki mana üzere kimsenin malına hırs ile bakmamalıdır.

DAİMİ ZİKİRDE OLMAK:

Ne yönden olursa olsun, ve hangi tarikattan olursa olsun, ne ile meşgul olursa olsun hiç bir halde zikirde gafil olmamalıdır.

Şeyh Ömer Nesefi ve İmam-ı Vahidi ve Abdullah Tahavi hazretleriyle, muasırlarının ve "muhakkikin" (tahkik ehli)nin bir kısmı,

Esteüzü billah

"Ya eyyühelleziyne amenüzkürullahe zikran kesira ve sebbihu hu bükraten ve esua" (Ahzab 33/41/42)

Meal:en:

"Ey inananlar! "Allah'ı çok anın, o'nu sabah akşam teşbih edin."

Ayet-i kerimesinin tefsirinde,

"Cenab-ı Hakk'ı ayakta, oturmakta, sağlıkta, hastalıkta, gecede, gündüzde, karada, denizde, gizlide, açıkta, sükunda ve harekette herhalde, **"tehlil"** (**la ilahe illallah**) ve **"takdis"** (kutsallaştırma) ile Hakk'a layık bir suretle çok zikir ile zikir etsinler" diye tefsir buyurmuşlardır.

CEHRİ VE HAFİ ZİKİR:

Ancak şu kadar varki: **"cehri"** (açık) zikir daha **"efdal"** (faziletli) dir, zira zikrullah, ilahi farzlar, cümlesinden olduğundan, ilahi farzları açık olarak ilan etmek, gizli olarak zikir etmekten daha faziletlidir.

Cehri zikr'de gafilleri uyanıdırmak ve şeytanı **"tard"** etmek (uzaklaştırmak) meziyeti vardır.

Nitekim Ömer (radiyallahu anh) a **"Kur'an-ı Kerim-i niye sesli okuyorsun?"** diye sual ettikleri vakit **"uyuyanları uyandırır, şeytanı tard ederim"** diye cevap vermişlerdir.

Rivayet olundu ki:

Aleyhisselatu vesselam efendimiz İmam-ı Ali kerremallahu veche'ye hususi bir hücre de lisani **zikr'i cehri** olarak telkin buyurmuştur.

Telkin şekli şöyle olmuştur. "**Murabba**" bağdaş kurmak (*) suretiyle oturduğu halde saadetli gözlerini yumarak üç kere tekrar ederek telkin buyurmuştur. (*) Karşılıklı olarak el verenin arkası kibleye gelmek üzere yere oturup, diz dize el ele, gönül gönüle bağlanıp bulunduğu mertebenin zikrinin telkin edilmesidir.

Bazılarına göre de, "**gizli kalp zikri**" daha faziletlidir.

Nitekim rivayet olunur ki. Sallallahu aleyhi vesselem efendimiz, Ebubekir Siddik (radiyallahu anh) a "**hafi**" (gizli zikr-i) "**gar-i şerif**"de (mağarada) telkin buyurmuştur.

Telkin şöyle olmuştur: Saadetli dizleri üzerine oturup mübarek gözleri yumulu olduğu halde üç kere tekrar etmek suretiyle vaki olmuştur.

Ayeti Kerime'de Esteizu billah

"Ve men egrade an Bikri fe inne lehü maişeten danken ve nahşuruhü yt'vmelkiyemeti egma" (Taha 20/124)

Meal:

(Benim zikr'im den yüz çeviren bilsin ki; onun dar bir geçimi olur ve kıyamet günü de onu kör olarak hasrederiz) buyurulmuştur.

Zikrden yüz çevirenlerin, kabirde azap içinde, kıyamette a'ma olarak haşr olacaklarını açık olarak bildirmektedir.

Yine böylece, salike lazım olan ehli zikrden uzaklaşmamaktır.

Ayet-i Kerime'de: Esteizu billah,

"Fes'elü ehlezzikri in kuntum la tağlemun" (Nahi 16/43).

Meal:

(Bilmiyorsanız zikir ehline sorun)

ve yine esteizu billah:

"Vela yüşrük bi ibadeti rabbihi ehade." (Kehf 18/110)

Meal:

"Rabbına kullukta ortak koşmayın" buyurulmaktadır.

TARİKAT İNKARCILARI İLE OTURMAMAK:

Salik'e layık olan,

mağrurlar (gururlular),

münkirler (inkarcılar)

muannid'ler, (inatçılar) ile "**mutaassıp**" oturmamak lazımdır,

ta ki vücütlerinden, ahlaklarından, müteessir olmasın.

inkarcılarla oturmanın zararı, zenginlerle oturmaktan daha zararlıdır, zira inkarcı yolda olanlar, fakara, tarikat mensuplarından nefret ederler.

Hak yolunda olan salikleri tahkir ederler, hallerinden haberdar olmazlar. Tarikat salık'i olanları cahil zannederler, kendilerini ise, alim zannederler.

ZAHİR VE BATIN TAHSİLİ:

Halbuki zahir tahsili ile yalnız lafız ile manayı öğrenirler. Kur'an'ın ise lafzı, manası haddi, hakikati, matla-ı füyüzatı ve hükmü vardır. Lafzıyla manadan başkası ise keşf ve tecelli ile bilinir, keşf ve tecelli ile bilinen hakikat ise telaffuza gelmez.

İmam-ı Şa'rani, kuddise sırrühül sübhani "**vakiül envar**" da beyan eder ki:

"Her kim ilmi işaretini "**ibare**"den (cümle, metin) tahsil etmek isterse "**muhali**" (olmayacak bir şey'i) talep etmiş olur".

İmam-ı Gazali, kuddise sırruhil ali "**İhya u'ulümidin**" de der ki:
"malumat", "lafız"dan (sözden) alınırsa hatası çok olur, lakin insanların çoğu ilmi felsefeyi ve ilmi kelamı bilmeyen kimseye alim demezler".
Halbuki muçtehid imamlar bu gibi alimleri "zem" (kınama) edip şehadetleri makbul değildir," dediler. Bazıları da arkalarında namaz kılınmaz diye mani olmaya çalışırlar.

TEVHİD MERTEBELERİ:

Ancak; ilmi "**marifet-i tevhid-e**" "**medar**" olan (yer mahal) malumat sahipleri, Ayet-i Kerime'de, esteizu billah
"**Vema ümiru illa liyagbüdüllah**" (Beyyine 9/5)
Mealen,
"Dini yalnız Allah-a has kılarak O'na kulluk etmek" Nazmı celilini,
Ebulleys tefsirinde "**litevhidi vellahi**" (tevhid Allah içindir) diye tefsir edip,
"**cemiğ kütübü ilahide**" ancak emri ilahi, ibadetin ma'rifeti tevhid ile emir olunmuştur"
diye zikredilmiştir.
"**İbadellah**" (Allahın kulları) bu tevhidin misli ile mükelleftirler.
Şeriatte bu tevhid "**mertebe-i ula**" "yüce mertebedir".

Tevhidin diğer mertebeleri de pek çok olup zikri hu küçük risaleye sığmaz. (*)
(*) Kelimeyi Tevhid isimli kitabımızda geniş bilgi vardır. **N.A**

İmam-ı Hüccetül İslam Gazzali "**İhya**"da demiştir ki:
"Bilmiş olun ki: Tevhidin mertebeleri vardır.
Tevhid öze, özlerin özüne, kabuğa, kabukların kabuğuna ayrılmıştır. (*)
(*) Ef'al, Esmâ, Sıfat, Zat mertebelerinin tevhid-i şeriat, tarikat, hakikat, marifet mertebelerinin tevhid-i **N.A.**

Cevizin içi ve dışıyla bu temsil zayıf akıllara akletmeleri (düşünmeleri) içindir.
Cevizin **üstünde iki türlü kabuk** vardır. **İçi özü yağından** ibarettir.
1. Cevizin üst kabuğu, **lisan ile** tevhid olup "**la ilahe illallah**" deyip kalbinin gafil olmasıdır, yahud "münkir" (inkarcı) olmasıdır.
Bu kısım münafıkların tevhididir, "**neüzü billahi teala**" bu halden "Allah'a sığınırız"

2. İkinci kabuk **lafzı tevhidin manasını** itikad etmektir ki; umum-u mü'minin itikad ve tastiki budur.

3. Üçüncü tevhid-i "Hakk'ın nuruyla" **keşif yolundan** müşahededir.
Bu, "**makam-ı mukarrabiyn**" dir ki, mahlukatın ve eşyanın çokluğunu, çokluğu ile beraber "**Vahidül Kahhar**"dan, (tek ve Kahhar olan Allah'dan) zuhur ettiğini görür. Bu kısım **birinci özdür**.

4. Dördüncüsü "**vücut'ta** (varlık'ta'ki) "**kesret**" (çokluk) düşmüş, ortadan kalkmış olup, ezeli olan tek vücudu müşahededir, ki: bu da **siddikiyn** mertebesidir: "**lübb-i hakiki**" (özler özü) olur.

Bu mertebeye sofiyi kiram "**fenafit tevhid**" ismini verirler, zira bu kısmın tevhid-i, vahidden başka bir şey göremediği cihedden vahid-i müşahede de müstağrak olduğu için kendi nefsinin de göremez. Tevhid de kendini nefsinden kat-i olarak, kendini görmemiş gibi olur. "**İnne ni**" (mutlak ben'in) şuuruna girer.

İşte bu kısım tevhid günahlardan korumaya ve muhafazaya vesile olup, Allah-u zül Ceale taat ve sülük ile Allah-a iştıyakı arttırıp kalbini dünya sevgi ve bağlarından tamamiyle temizleyerek marifet-i ilahiyenin kemaline nail eyler.

HIZIR (a.s.) İLE BULUŞMAK İSTEYEN KİŞİ:

Yine "**İhya**"nın bazı yerinde zikreder. Bu makama nail olmuşlardan bazıları derler ki: "Bir gün kalbimde Hızır (a.s.) dan mühim bir şeyi sormak için Cenab-ı Hakk'tan Hızır ile buluşmak için duada bulundum, kemalli bir yöneliş ile buluşma imkanım oldu. Dedim ki: "Ya Eb-ul Abbas (*) bana duadan bir kaç kelime öğret ki; onunla mahlukatın kalbine girmekten gizleneyim, onların yanında benim kıymetim olmasın, beni kimse bilmesin, salah hal ve diyanette kemalime muttali olmasın" (**)

(*) Eb-ul Abbas Hızır (a.s.)'ın lakabıdır. **N.A**

(**) Bu görüş o makama erenlerin hepsine has bir görüş değil, meşrep, anlayış meselesidir. **N.A**

Hızır (a.s) cevabında:

(Allühümme's-bül ala ketfî sırrike ve hutta ala sırri-i evkat-i meciyyike vec'alni fi meknün-i gaybike, vahcübni fi kulüb-i halkike)

Meal:

(Ey Allahım, senin sırrım anlamada bana kolaylık ver, senin icabet edeceğin vekillerin sırrım anlamakta bana kolaylık ver ve beni gaybında sabit kıl, beni halk ettiklerinin kalblerinde gizle.)

"Duasını oku" diyerek gaib oldu, bir daha ne gördüm ne de görmeyi arzu ettim. Bu kelimatın devamım her gün terketmedim.

Hikaye olunur ki, bu zat o derece zelil ve kıymetsiz tutulurdu ki; hatta yolda görünce kötülünen insanlar bile onunla alay ederdi. Yük taşırdı, çocuklarda bununla oynarlar, hakaret ederlerdi. Bu halde müsterih olur, kalbinin selametini muhafaza eder, halinin istikametini zatile tahsil ve tekmil ederdi.

Evliyaullah'm hallerinde ki: tahammülün neticesi olan bu gibi kemaleti ehli hakikatin talib ve "**ragip**" (rağbet edici) olması lazımdır. Bu gibi harika-i ahvalde evliyaullah gizlidir. Gururlu ve dünya sevgisiyle dolu olanlar, evliyaullah-ı belirli bir kıyafette ve sarıklı olduğu halde, iyilik sever halk ve ilmiyle meşhurlar arasında, zahid, ileri geçmiş riyaset sahipleri içinde bulmak isterler halbuki Allah-u Azimüşşan'ın evliyaullah'a olan gayreti, onları meydana çıkarmaktan muhafaza ve mani olarak onları daima gözleyip "**Evliya-i tahte kubabi la ya'rifühüm gayri**" "Benim evliyam benim kubbelerimin altındadır benden başkası onları bilmez" buyurulmuştur.

Aleyhisselatu vessalam efendimiz ise, Hadisi şerifi'nde

"Rubbes'asin egbera zütamreyni la yü'behe bihi lev aksame alellahi le eberahü.

"Kendisinin iki hurması ve arazisi olmayan (değersiz) nice kimseler var ki: eğerAllah'a yemin edecek olsalar Allah onları muhakkak tasdik eder." (Yeminlerini yerine getirir) buyurup,

evliyaullah insanların adetleri üzere olmayıp zannettikleri halde bulunmadıklarını beyandır.

KİMSEYİ HAKİR GÖRMEME:

Yine salike layık olan, kimseyi kendi nefsinden hakir görmemektir. Mahlukattan kim olursa olsun kimseyi kimseden ayırmamaktır. Her ferdi Hakk'a olan nispeti itibariyle vahidiyet kaynağı vechin den feyz alan (tutan) itibari bir nazarla bakmaktır.

SEYRİ SULÜKUN ÜÇ ŞARTI:

Yine bilinmelidir ki:

Sülukun şartlarından biri de **az yemek, az uyumak, az konuşmak,**

insanlardan uzlet edip çekinmek, irşad sahibinden telkin olunarak mezun olduğu zikre, nefesini alıp verirken devam edip, zikir ile nefes alması lazımdır.

KESİNTİSİZ ZİKİR:

Yine bilinmelidir ki:

Her halde kesintisiz zikir'e devam rlinek için zikir'e bir şey şart koşulmadı. Salike zikirden hiç bir vakit hiç bir halde, ayrılmamak lazımdır. Ancak inzal vaktinde ve kerih yerlerde kalben zikr eder, lisanı ile zikr etmez.

Lakin zikrin teskinde şart vardır, temiz yerde oturmak, kibleye doğru karanlık bir yerde bulunmak, kamil bir taharat ile zikr etmek, gözleri yumulu, sağdan sola olmak, huzuru kalb ile manasını zikr etmek, dizleri üzerine, yahud bağdaş kurup oturmak, kalbini mürşidi vasıtasıyla Hakk'a rapt etmek, mürşidi vasıtasıyla Hakk'ın nazarında olduğunu düşünüp, mürşidini ilahi feyz kapışı bilip, o kapıdan feyz beklemek lazımdır.

Zira gelecek bir şeyin kapıdan beklenmesi sebebiyle, dünyevi bile olsa hiç bir şey talep edilmemelidir. Ancak mürşid vasıtasıyla talep etmek lazımdır. Dünyevi, uhrevi saadetini mürşidin rızası sebebiyle talep etmelidir.

"Şekavetinde" (Kötü işlerinde) mürşidin reddi ve gazabı olduğunu bilmelidir.

Zira validenin rızası Allah'ın rızası, gadabı Allah'ın gadabı olduğu hakkında hadis vardır.

Mürşid ise hakikatte ruhani valide makamında'dır. Mürşidinin hizmetini farzlardan başka her şeye üstün tutmalıdır.

YEMEĞİN FAZİLETLİSİ, SOFRA ADABI:

Salik için yemeğin en faziletli "livechillah" (Allahın vechine) nail olması için yediği yemektir. (*)

(*) Bu yemekler vahdet yemekleri yenen yerlerde irfan sofraları"dır. **N. A.**

"Hasbetenlillah" (Allah rızası için) bir rızka nail olmaya kadar ise rızkın faziletlisidir. Nur'dur aklını aydınlatır.

Yemek esnasında su içmek, soğan ve sarımsak gibi ağır koku veren yiyecekleri melaikeye eza etmemek için yememelidir.

Yemeğe tuz ile başlayıp tuz ile bitirmelidir.

Yemekten sonra **elhamdülillah zadellah, elhamdülillah ala külli halin ve nimetin elhamdülillah, hamden yüvafi niamehü ve yükafî merideh Allahümmerzuk, ecsadena bil helal verzuk kulubina binurul kemali, verzuk ervahina bi müşahedetil cemali,** gibi dualarla dua edip

fatiha ile beraber **salavat** okuyup,

sonra

hazır olanlardan ehil olan birisi

"Nur-i nebi kerem-i ali dem-i sırrı sultan-ı Hüsamettin Uşşaki" derken

hazır olanların cümlesi "huu" derler.

Sonra kalkarlar yerlerine otururlar,

evvela **mürşidin** eline su dökülür, elinin **yıkanmış suyu** temiz bir yere dökülür.

Mecliste başka bir şeyh varsa o da yalnız olarak elini yıkar.

Sonra mürşidin **sağ tarafından** el yıkamaya başlanır, sol tarafa gelinceye kadar ayırmaksızın su dökülür,

bu tertip ile hizmet edilir.

Yahud,

mürşidin sağ tarafından başlayıp sol tarafına kadar yıkandıktan sonra mürşid en son yıkar, ki ellerinin suyu cümlesinin sularınm üstüne dökülmüş olsun.

Velhasıl mürşidin ve meşayihin el yıkanmış sularının üstüne su dökmek caiz değildir.

Su dökerken sağ ayağının baş parmağını sol ayağının baş parmağı üzerine kor, sol elini de sol tarafına koyar.

Mürşid elini yıkarken feyz kesilmemesi için suyu kesmez.

Zikirten hasıl olan hararetin üzerine soğuk su içmekten sakınmalıdır.

Halvette, mürşidinin izin tayini ile "**intihap**" ettiği (seçtiği) şeylerden başka bir şey yiyip içmez.

SALİKİN DÖRT EDEBİ:

Salikin dört edep ile edeplenmesi lazımdır.

- Şeriat edebi,
- hizmet edebi.
- Hak edebi,
- hakikat edebi lazımdır tafsili bu risaleye sığmaz.

ÇOK GÜLMEMEK:

Salik çok gülmemelidir, zira gülmek gaflettendir, kalpteki feyzi mahveder.

Hadis-i Şerif mealinde "

"Eğer benim bildiğimi bilerseniz az güler çok ağlarsınız" buyurulmuştur.

Ayet-i Kerime de: "Esteizü billah

"felyedhakü kalilen felyebküm kesiran cezaen bima kanü yeksibün" (Tevbe 9/82)"

Mealen

"Artık, kazandıklarının cezası olarak az gülsünler ve çok ağlasınlar" hükmü nazil olmuştur.

KORKU VE ÜMİD

"Mekr-i" İlahiden (hile) emin olunmamalıdır. Zira alameti hüsrana olduğuna,

"esteizü billah

Fe la ye'menü Hu'krallahi illel kavmül haşirin" (A'raf 7/99)

Mealen

"Allah'ın düzeninden" mekr'in"den ancak mahv olacak millet güvende olur" Ayeti delildir, rahmetinden de ümitsiz olmamalıdır,

ki rahmeti: ümit etmek olduğu Esteizü billah

"Kül ya ibadiyellezine esrafu ala enfüsihüm la taknatu min rahmetillahi" (Zümer 39/53)

Mealen:

"Ey Muhammedi De ki: "Ey kendilerine kötülük edip aşın giden kullarım! Allah'ın rahmetinden umudunuzu kesmeyin" Buyurulmuştur.

Bilmiş ol ki

"Beynel havfve reca" "korku ve ümid arası" ömrün yaşanması gerekir.

MEDİH VE ZEM:

Salik-i hakiki **medih edenlerin** sözleriyle ferahlanmaz,

zem edenlerin sözleriyle de gamlanıp mahzun olmaz.

Medih ile zem, yanında müsavi olmalıdır. Zem edeni de gıybet etmez.

Kemal İhlasın alameti budur.

TEVAZU VE KİBİR

Tevazu-u adet edinip daima tevazu sahibi olmalıdır, kibir, ve hakir görme mertebeden düşmeyi, tevazu ise, ref-a yani mertebelerin yükselmesine sebep olduğu

"men tevazu-u rafeahullah-u ve men tekebbera vuzuahullah-u"

"Kim tevazu ederse Allah onu yükseltir, kim gururlanırsa Allah onu alçaltır." Hadisi şerifi ile sabittirler.

BAYEZİD'İ BİSTAMİ'DEN NAKİL:

Hadimi (Kuuddisesirruhu) hazretlerinin Tarikat-ı Muhammediyyesinde, Bayezid'den naklen demiştir

ki; otuz sene ibadeti çalışarak yüklendim bir "kail" (sözcü, söyleyici) gördüm bana dedi ki: "Ya eba yezid. Allah-u Azimüşşanın hazineleri ibadetle doludur. Allaha vasıl olmak istersen **"zül ve ihtikar-ı"** (hor ve hakir olmayı) nefsinden kabullen diye tenbih eyledi"

CÜNEYD-İ BAĞDADPNİN SÖZÜ:

"Seyyidu't-taife" (bu taifenin, topluluğun efendisi) Cüneyd-i Bağdadi, (kuddise sırrıhu'l-ali) dedi. Rivayet olundu.

Cuma günü meclisinde derdi ki: aleyhisseatu vessalam efendimiz Hadis-i Şerif'inde **"ahır zamanda" "zaim"** (kefil, kendilerine lütuf edilenler) **kavme arzuludur"** Sözü bize oluşmamış olsa idi ben size vaaz ve nasihat makamında oturmazdım, diye bu yolla yapmış olduğu yardımın sebebinin açıklardı.

İBRAHİM B. EDHEMİN RİVAYETİ:

İbrahim Edhem'den rivayet olunmuştur ki:

"Ömrümde üç şeye ferahladığım gibi bir şeyle ferahlanmadım.

Birisi üzerime küçük abdest döküldüğü vakit,

Birisi gemide bütün yolcuların alaylarına maruz kaldığım vakit,

Biri de kendi yaptırdığım camim'den şiddetle dövülerek kovulduğum vakit **"mesrur"** (memnun, sevinmiş) oldum" diye ifade etmiştir.

Bu gibi **"kemali zül"** (horiuk, hakirlik) ve tevazuu mcydana çıkarmayı istemek, tarikat ve hakikatin, kudsi hallerine senet makamında olmakla tevazu ve zillet evliyanın halidir. (*)

(*) Evliyaullah'ın çok değişik ve tahmin edilemez perdeleri vardır. Sulük'un başlarında zillet ve tevazu mutlak lazımdır, fakat evliyaullah'ın asaleti de tamdır. Hepsinin değişik zuhurları vardır. **N.A.**

Salik, bu gibi kudsi hallere uymaya gayret etmelidir. Mahlukatin küçük büyük cümlesine merhamet nazarı ile bakmalıdır.

Her türlü halinde **"hüccetullah"** (Allah'ın delili) olan **Kur'an'a** müracaat etmelidir. Kur'an'ın hakkını muhafaza etmelidir ve dünya da az bir şeye kanaat edip isyan hatasına itilmemelidir. Huzuru azamet-i İlahide, mahşerde, durdurulacağı günü unutmamalıdır.

TEHECCÜD NAMAZI:

Gece namazı ile gündüz oruçlarım çoğaltarak devam etmelidir.

Ayet-i Kerime'de **"Bari-i lemyezel"** "ezeli ve ebedi" olan Allah-u Teala Hazretleri Kelamı Kadimi ezeline, gece namazı hakkında Esteizu billah

"Kumilleyli illa kalilan, nısfehü evinkus minhü kalilan, evzid aleyhi."
(Müzzemmil 73/2-3-4)

Meal:

"Gecenin yarısında istersen biraz sonra istersen biraz önce bir müddet için kalk" buyurulmuştur.

Yine Ayet-i Kerimede Esteizu billah

"Ve minellely ve teheccet bihi nafiletan lek" (İsra 17/79)

Mealen

"Gecenin bir vaktinde kalk senin için nafile hükmünde olan teheccüd namazım kıl" denir.

Yine Ayet-i Şerife de "Esteizu billah

"Anil medacii yed'une Rabbehüm havfan ve tamaan" (Secde 32/16)

Mealen:

"Büyüklik taslamayarak Rablerini överek yüceltenler vücutlarını yataklarından uzak tutup korkarak ve umarak Rablerine yalvaranlar" Emri ile gece teheccüd namazının kılınması güçlendirilerek tavsiye olunup kılanları Cenab-ı Hakk'ın övdüğü bildirilmiştir.

RİYASETE MEYİL ETMEMEK:

Salık, dahi yolunun selameti için kalbi riyasete meyil talep etmesin. Riyasete muhabbet eden salık "felah" bulmaz "kurtuluş"a eremez.

Her meclise dahil olmasın,
zulmet sebebi, kesret galesi, sebebi olan hallerden,
feyze mani olan ehli dünya, ehli gafletten uzak dursun,
vekalet, vesayet, ve istikametine mani olacak dünya işlerinden, hallerinden,
mahluk ve zararlı hayvandan sakındığı gibi sakınmalıdır.

- Zaruret halinde **affedici** olmalı,
- azlık halinde **temiz** olmalı,
- hizmet halinde **edebli** olmalı,
- beşeriyet halinde **kanaat ehli** olmalı,
- dininin emrettiği şeylere **sımsıkı bağlı** olmalı.
- Her **şeyin çokluğundan uzak** durmalı.

Meşayih-i sufiye'ye, bedensizler gibi itibar etmeli,
"ekabir'e" "kibar ehlullah"a hizmet edenler gibi, istikametle hizmet etmeli,
meşayihe olan kalbi teveccühlerini kaybetmekten muhafazada olmalı.
Meşayihden akıl ölçülerinin dışında meydana çıkan kelimeleri inkar etmemelidir.

EVLİYAULLAHIN HALLERİ:

imam-ı Gazali (Kuddise sırrıhul ali) demiştir ki:

"Bir hakikat ilminde nihayete vasıl olduğundan "avam" (cahil halk) "kaba insanlar" bunları taşlamaya başlar, hakikat sözlerini sınırlı akılları ile, ilim dışı cinnet geçirme veya küfür halidir derler"

Diğer mevzuunda demiştir ki:

Allah-ın rızasının peşinde olanlar taklid ehli, cahillerin nazarında, Kafirden zan edilmeleri vaciptir.

Son mevzuunda da demiştir ki: Nakil olundu ki:

"Üns-i billah" "Allah'a dostluk" makamına nail olanlar münacat ve halvetlerinde istiğfar haliyle geniş bir affa şuurlu olarak tecelli itibari ile Musanın ağacı gibi (*) kendilerinden **"kelimat-i Aliye"** "yüce kelimeler" meydana gelir.

(*) Musa (a.s.) Tur dağında ağaçtan gelen hitap,

"inni enallahu la ilahe illa" (Ta-Ha 20/14)

Mealen

"Şüphesiz ben Allah'ım benden başka ilah yoktur" **N.A.**

O kelimeler, o makarna gelmeyen taklidçi avam yanında küfürdür. Avam o kelimeleri isteseler küfürdür derlerdi, Halbuki; **ehli "Üns-i billah"** o kelimelerle mertebelerde **"mea Allah"** "Allah ile beraber" yükselişlerine işaretler ki: o makamı onlar taşırlar. Ve o makama nail olanlar layıktır, diğerlerinin onları taklid etmeleri caiz değildir," demiştir.

Diğer mevzuda İbni Abbas R.A. esteizü billah,

"Allahüllezi halaka seb'a semavatin ve minel erdi mislehünne, yetenezzelül emru beyne hünne" (Talak 65/12)

Meal:

"Yedi göğü ve yerden de bir o kadarını halkeden Allah'tır bunlar arasında emrini indirir"

Allah'ın her şeye kadir olduğunu ifade eden ayeti kerimesinde "eğer gerçek tefsirini zikr etmiş olsaydım beni mutlaka taşlardınız."

Diğer rivayette, "küfrüme hükmedersiniz" diye nakletmiştir.

Netice, Şeyh-i Ekber Kuddise sirruhu bu hususta beyan eder ki,

"Eğer bir veliyi, şeriat hududu haricinde kelim söylediğini görür isen o kelim ondan **"makam-ı Kurb-u velayet"** ve **"kühü marifet"** "velayet yakınlığı" ve "marifet hakikati" itibariyle zuhur eder.

Hakikatin açıklanmasında, Davud-ı Kayseri temsil yolundan Aleyhisselatu vesselam efendimiz, **"yere bir ip uzatılmış olsa öylece Allah-a değer"** mealinde ki Hadis-i şerif gibi....

Yine bunun gibi

"kulum nafilelerle bana yaklaşmakta. Devamlı olursa kulumu severim sevdiğim zamanda, kulumun kulağında işiten, gözünde gören olurum," Hadisi şeriflerinin emsalleri gibi, diye beyan etmişlerdir.

Makamat-ı marifet i İlahiye yi açıklayan Hadisi Şeriflerin, ileri dereceleri muayyen, tenbihatı Muhammediyeden, hakikatlerin keşfine ve esrar-ı İlahiyenin müşahedesine ait olanlar Aleyhisselatu vesselam efendimizin, makam-ı irfanı velayet-i Muhammediden meydana çıkıp, Nübüvvet ve risalet makamına değildir, diye beyan eder.

Bu tafsilattan bilin ki;

Arifi billah olanların halleri, sözleri, makamları, vardır ki; had ve akıldan hariçtir. **"Akl-ı cüz"** (küçük akıl) ve zahir ilim ile anlaşılabilir.

Tarikat yolcusu olanların bu gibi hallerden hiç birini inkar etmemesi lazımdır. Her ne kadar salık olan akıl ve ilim sahibi ise de cüz-i akıl sahibi olanları anlayamazlar. Halbuki sufiyi kiramın kudsi halleri ve ulvi kelimeleri akl-ı cüzün üstünde ve ilerisindedir. Bir hallerini inkar eden kimseler ebediyen "iflah olmaz" "kurtuluşa ermez" sakınmak lazımdır.

SALİK CÖMERT OLMALIDIR

Salık-i hakikiye layık olan zati cömertlik, kalbi kanaat sahibi olup, kendisine Cenab-ı Hakk'ın verdiği rızıktan bol bol ihsan edici, kişilik sahibi olup, kin ve hileden sakınması lazımdır. Bütün hallerden bir halini kimseye bildirmemesi, nefsine, havasına muhalefette daim olması lazımdır.

SEMA:

Sema-ı inkar etmemelidir. Sema'nın erbab-ı eshab-ı vardır. Nefs-i ölü, kalbi diri olanlara mahsustur. Bu hale vasıl olmadıkça namaz, oruç, vird ve zikr ile meşguliyet daha iyidir.

SALİK DÜNYADA YOLCU GİBİ OLMALIDIR:

Şeyh Şehabeddin-i Verdi, demiştirki:

Yine salik-i hakikiye lazım olan kalbi hazin, benzi solgun, gözü yaşlı, sahib-i beka olmak, ameli salih, zekası fakara zineti zühd, Rabbi Kerimin yoldaşı olmaktır. Yine gizli ve aşıkarda kendi ameline dikkat edip ölüm halinde güzel amel ve ahlak ile irtihali yüksek olmalıdır.

Hadis-i şerif mealinde (Dünya da garip gibi ol, veya geçici yolcu gibi ol ve kendini ehli kuburdan bil, dünyadan çıktığı gün, geldiği gün gibi, temiz vasfı ile gide. Yarın kıyamet gününde isminin hangi kısımda olduğu cennet topluluğu içinde veya cehennem topluluğu yönünde bulunduğunu bilmeli) diye ifade edilmiştir.

EVLİYALARIN MAKAMLARI:

Ey salik-i hakiki bilmiş olki: Evliyalar arasında makamı bilmek istersen, kendine nazar eyle eğer halinde Allah-ın rızasına mutabık hal görürsen bu cahillerin makamıdır.

Eğer yalnız kusur, küsür, görürsen, bu **saliklerin** makamıdır.

isyandan başka bir hal görmez isen, **salik-i müntehi** (sona eren) yolun sonuna yaklaşanların makamıdır.

Eğer ne hayır ne şerden bir şey görmez isen, **Evliyaların ilk makamıdır**.

Eğer kendini de görmez isen, "**ıskat-ı izafet**" etmiş (**izafi**, sonradan oluşan şeylerin düşmesi) ile "**masiva**" (Haktan gayri şeylerin) oluşmasına mani olmak ile oluşan hale erişmek **Evliyallah makamıdır**.

Bu makam sahibi hiç bir şey-i görmez ancak her şey-i Hakk'a dönmüş, Hakk'ta fani olmuş, **Hakk'la baki olmuş** görür.

Bu makamdan da geçip de, kendini Hakk'ta fani, Hakk'ı kendinde baki görmek makamına erişirse "**Feyz-i Hak**" (Hakkın bereketi, ilmi) perdesiz olarak irşad için meydana gelir.

Gassal'ın (yıkayıcının) suyu maksul'e (yikanana) geçtiği gibi o makam sahibinden de salike "**Feyz-i sari**" (Sirayet eden, geçen feyz) geçer.

İRŞAD MAKAMININ ALAMETLERİ:

İrşad makamının alameti, Hakk'ani bir vücut kazanmak, (Mi'rac'dan sonra) halkın "ezasına" sıkıntısına sabr etmek, halkı üstün görüp, onlara güzellikle muamele etmek, tevazu etmek, düşman olmadan maksatsız hareket etmek. Sulüklerinde yardımcı olup çalışmayı ve gayreti ön planda tutmak şarttır.

Nitekim:

Salli aleyhisselatu vesselam efendimiz, hidayet yoluna götürücümüz, seyyidimiz, Rasûlumuz, müşşidimiz, bu şekilde kemaliyle muamele buyurdıkları gibi ahlak sahibi olmak lazımdır.

Bu makam Allah'in ve peygamberin yanında makamların en üstünüdür, bunun üstünde makam olmaz.

Her ne kadar bu makam sahibinde maddi harikulade haller, keşfi keramet bulunmazsa da bu makam sahibi hakkile **varisi enbiya**'dır.

Edebi menfaat kula fayda sağlamaktadır. "**İnsanların hayırlısı "nas'a" (insanlara) hizmette olandır,**" insanların hay rına olan şeye hizmet edendir.

GAVS, ABDAL, NÜKEBA, NÜCEBA, BÜDELA, AHYAR, UMD

Ebudderda'dan nakil ile "Tirmızı" rivayet ederki: Aleyhisselatu vessalam efendimiz buyurmuşlarki:

"Peygamberler "**arzin**" (yerin) direkleri idiler, onlar sona erince onların yerine Cenab-ı Hak yüce bir kavmi bedel eyledi. Onlara "**Abdal**" (varlıklarını Hakk'a bedel verenler) denir. Yerin direkleri onlardır.

Sehavi: kitabında, rivayet ederki:

"**Nükeba**" (vekiller) **üçyüzler**, meskenleri "**mağribdir**" (Mısırdan ileri Kuzey Afrika)

"**Nüceba**" (asil soylular) **yetmişler'dir**, meskenleri **Mısır'dır**

"**Büdelâ** (akılsızlar, akıllarını Hakk'a verenler) **kırklar'dır**, meskenleri **Şam'dır**.

"**Ahyar**" (iyi ve faziletli olanlar) **yediler'dir**. Bunlar **karada seyyahlardır**

"**Umd**" (güvenilen dayanılan kimse) **dörtler'dir**, yerin **dört köşesinde** olurlar,

"**Gavs**" (yardıma imdada yetişen) **bir'dir**, meskeni **Mekke'dir**.

Umumi işlerden bir ihtiyaca maruz kaldığın vakitte,
bu şerefli zatlar'dan

evvela "**Nükeba**"ya (vekiller) **üçyüzler**

→ sonra "**Nüceba**"ya (asil soylular) **yetmişler**

→ sonra "**Abdal**"a (arzin/yerin direkleri) (varlıklarını Hakk'a bedel verenler)

→ sonra "**Ahyar**"a (iyi ve faziletli olanlar) **yediler**

→ sonra "**Umd**'a (güvenilen dayanılan kimse) **dörtler**

boyun büküp yalvararak niyaz eyle.

İcabet ederlerse ne ala, eğer etmezlerse

→ en sonra "**Gavs**'a (yardıma imdada yetişen) **bir**

iyi hal ve niyaz ile dua ederlerse herhalde duaya icabet olunur, meselesi tamam olur diye yazılmıştır.

Bu bahiste başka türlü de rivayet olunmuştur.

"**Kulüb-u Enbiya**" (Peygamberlerin kalpleri) üzere tertip olunduğunu ve her iki rivayetin hakikatte bir olduğunu anlatmak için Cenab-ı Pir Salahattin Uşşaki Efendimiz bu makamda "**fefhem**" (hemen anla) diye kamil akıl mensubu olan Enbiyaullahun kalpleri üzere olmak ve hakikatte bir beldeye mensubiyetle kayıtlı olmadığını anlatmak için "**fefhem**" (hemen anla) demiştir.

Muhammed Parisa: Faslı hitab'ında Al-a üddevle'i Ahmed-el Simnaniden naklen demiştir ki:

Ahmet Simnani derki:

Toplantı halinde bir topluluğu gördüm, "**nisbetleri'ni**" (mensubiyet) sual ettim, nisbetimiz "**sofiye**" dir, tabakatımız yedidir,

- **talibin** tabakası, **müridin** tabakası,

- sonra **salikin**, sonra **sairin**, sonra **tairin**,

- sonra **vasilin**, sonra **kutb**'un tabakasıdır

ki: **kalbi Muhammed-i** üzeredir.

Bu zat-ı şerif

Kutb-ul irşad, Kutb-ul Abdal, kalbi israfil üzere olduğu gibi

"**Kutb-ul İrşad**" mertebesi,

yıldızlardan "**Süheyl'i cenubi**" (güney yıldızı) dedikleri bir yıldızdır ki Yemen vilayeti yönündedir.

Akik taşı, rengini ondan alır. Yıldızların cisim olarak büyüğü, ziya menfeati yönünden efdali ve kemallisidir.

"Kutb-ul evtab" ve **"kutb-ul abdal"**ın mertebesi ise **"cediy"** şimal yıldızı (oğlak) mertebesidir ki; insanların çoğunun gözünden gizlidir.

Son olarak, **Darekutni ifrad** da İbn-i Abbas'ın Aleyhi Ekmelüttahiyyat Efendimizden rivayet ile ihraç ettiği Hadis-i Şerifte,

Hızır ile **İlyas**, her sene Hac mevsiminde buluşurlar, her biri diğerinin başını tıraş eder, bu duayı okurlar ayrılırlar:

**Bismillahi maşe Allahu la yesukul hayra illallahu,
Bismillahi maşe Allahu la yesrifüssü illallahü,
Bismillahi maşe Allahu ma kane min ni'metihi feminellah,
maşe Allah ve la havle ve la kuvvete illa billahi.**

Meal:

Allah'ın adıyla Allah ne dilerse o olur. Allahtan başka hayra sevkedecek yoktur.

Allah'ın adıyla Allah ne dilerse o olur. Kötülüğü tasarruf ettirecekte ancak Allah'tır.

Allahın adıyla Allah ne dilerse o olur. Nimetlerden de Allah'ın verdiği başka yoktur.

Allah ne dilerse o olur. Allahtan başka güç ve kuvvet yoktur.
rivayet etmiştir.

Sonra Aleyhisselatu vessalam efendimiz buyurmuştur ki;

"her kim bu duayı sabah akşam üç kere okursa yangından, boğulmaktan, hırsızlıktan, şeytan şerrinden, yılan, akrep sokmasından, zalimin şerrinden, Allah c.c o kimseyi emin eyler."

Ahmed b. Hanbel Zühd'de bu rivayeti ziyade ederek,

Hızır ile İlyas Aleyhisselamın Ramazan-ı şerifi Kuds-ü şerifte tuttuklarını beyan etmiştir.

Mecmau'l-Akaid'de "bütün akaid kitaplarında"

Enbiya'nın Aleyhimüselam dördü haydır

Hızır, İlyas yerde,

bir de

İsa, İdris göktedir diye beyan edilmiştir.

ALLAHIN YANINDAKİ KIYMETİN;

Yine bilmiş ol ki:

Senin Allah'ın yanında kıymetin, Allah'ın senin yanındaki kadri kıymeti nispetindedir.

ŞERİATIN HAKİKATİ:

Yine bilmiş ol ki:

Şeriat, aklın özüdür, → **şeriatin özü, hakikattir.**

Akıl, şeriat; şeriat da hakikati muhafaza eder.

Her kim **akılsız şer-i** iddia ederse, iddiaları **"sahih"** değildir, zira Cenab-ı Hakk aklı-kamil olanları mükellef kılıp, mecnun ve çocukları mükellef tutmaz.

Her kim **hakikati, şeriatısız** iddia ederse, iddiası **"sahih"** (geçerli) değildir. Bu sebepten, seyyidüt taife Cüneyd-i Bağdadi, Kuddüse sırrahü, demiştir ki;

"Ehlullah'ın nail olduğu ilmi hakiki, ki Bizim ilmimizdir. Kitabullah ve sünneti Rasulüllah ile mukayyettir (kayıtlıdır)"

yani hakikat ilmi, kitap ve sünnet ile amel edenlerden gayrisinde hasıl olmaz.

Kitap, sünnet ile amel şeriattir, ki Aleyhisselatu vesselam Efendimiz (**İnnellahe eddebeni fe ahsene te'dibi**) buyurduğu, Edebi İlahi ile güzel edeblenmek, ancak kendisine izhar olunan adab-ı şeriattir.

Her kim **şeriat** ile amel ederse, **edeplenmiş** olur, hem kim **edeplenmiş** olursa, **vasıl** olur, **kurbiyyet** edeplenmeden mümkün değildir.

HIRKA, KEMER, TAÇ, CÜBBE:

Yine bilinsinki: salike

"hırka", **"sikke-i şerife"**,
"kemer", **"siyah mest"**, **"cübbe"** giymek caizdir.

Tekmil sulük edenlerin **seccade-i irşada oturmuşu** ise, **"tacı şerifi"** giyer, **rida** kuşanır, **asa** alır.

salikin giydiği hırka yalnız **beyaz, siyah, yeşil** olabilir.
Şeyh için her renk elbise giymek caizdir.

Yine bilinmelidir ki:

Tarikat-ı Aliyye-i Uşşakiyye **sikkesi "altı terki"** işaretle altı bölümdendir.

Salik nefs-i mutmainneye geldiğinde **hırka** giydirilir ve Uşşaki salikleri **saç bırakmazlar**, başlarını tıraş ederler. Bunların her birinde acayip işaretler vardır fakat bu risalenin müsaadesi yoktur.

Eğer Mürşid, salike **"arakiye"**, **"hırka"**, **"kemer"** giydirmek isterse

1. evvela **tekbir** alır **öper**,
2. sonra yine **tekbir** alır **öptürür**,
3. üçüncü **tekbirle giydirir**, (salavat – Fatiha) der, salavat ile beraber Fatihayı hazır bulunanların cümlesi okur.

Yine bilinsin ki:

Her ne vakit Tacı Şerife el sürecek olur isen, kimin tacı olursa olsun öpmedikçe el sürme, gerek giyerken gerek çıkarırken, gerek bir yerden bir yere koymak için olsun her halde öpmek adaptandır.

KERAMET:

Bir mü'min bir mü'minde bir harikanın zuhurunu görse keramete hamletmesi layık ve münasiptir, zira kerameti tasdik eden ehli keramettir, zira tasdik siddikiyyet alametidir.

İNABE:

Keza **"inabe"** ettiği (boyun büküp bağlama) şeyhine bir iyilik nazarı ile bakıp men ve imtina ettiği şeylerden sakınmak lazımdır.

Belki iyilik edene hidayete istidat verip sevk eden Cenab-ı Allaktır, ki kul şükranıyete medyundur.

Kur'an-ı Kerim'de Esteizu billah

"Yemünnüne aleyke en eslemü kul la temünnü aleyye islameküm, belillahü yemünnü aleyküm en hedaküm lil imani" (Hucurat 49/17)

Meal:

"Ey Muhammed: Müslüman oldular diye seni minnet altında bırakmak isterler: de ki: (Müslüman olmanızla beni minnet altında tutmayın. Hayır: eğer doğru kimselerseniz, sizi imana erdirmekle, Allah sizi minnet altında bırakır.)" Ayeti Kerimesiyle men edilmiştir.

DÖRT TERK:

Yine bilinmelidir ki: Salik'e dört terk lazımdır. Bunlar,

1. terki "**dünya**",
2. terki "**ukba**" (ahiret)
3. terki "**vücüd**",
4. terki de "**terk**" etmektir.

Dünyayı terk etmenin lüzumu şudur, zira dünya ehline ahiret haram, ahiret ehline dünya haramdır.

Ancak terkten murat elden çıkarmak değil, dilden çıkarıp, kalbi dünya malına meyilden temizlemektir.

İmam-ı Gazali beyan ederki:

"**Zühd**, malı yok etmek değildir, kalbi mal muhabbetinden salim kılmaktır."

Süleyman Aleyhisselam çok büyük mülke sahip iken, yine makamı zühdde idi. Zira kalbinde mala karşı meyil ve muhabbet olmaması zühdde şarttır, yoksa malın olmaması şart değildir.

Şu duayı ara sıra okamalıdır.

"ilahi, ilahi, ilahi, halasna anil eşyai bilmelahiyye ve erina hakaikal eşyai kemahiye"

Meal:

"Ey Allahım! Ey Allahım! Şu oyun ve eğlenceden ibaret olan eşyadan bizi uzaklaştır ve bize eşyanın hakiki mahiyetini göster"

BENLİĞİNİN GÜNAH OLMASI:

Yine bilinmelidir ki: "**Mevcudiyetin**" bir günahdır, ki hiç bir günahla kıyas olunmayacak derecede büyük günahdır.

ŞİİR

**Aslı vahitken ikinin vaslı müstaid olur,
Cehlile taksimi vahid eyleyen cahid olur,
İkilikte vuslat olmaz ferdi vahiddir Hüda,
Vahidi taksim eden oldu hüdasından cüda.**

İZAHİ

Aslı tek olan ikinin birleşmesi mümkün olur,
Cehli yüzünden tek-i taksim eden inkarcı olur,
İkilikte kavuşmak olmaz tek ferttir Hüda,
Tek-i taksim eden olur Hüdasından "cüda" (ayrı)

MAHLUKAT İÇİN İBADET:

Yine bilinmelidir ki: Amel ve ibadeti mahlukat için terk etmek "**riyadır**" (iki yüzlülük, gösteriş). Mahlukat için işlemek ise küfürdür, "**fefhem**" hemen anla.

ÖLÜM VE ÇEŞİTLERİ:

Salik'e

"**Mevt-i ızdırari**" (fiziksel ölüm) gelmeden evvel

"**mevt-i ihtiyari**" (isteyerek nefsinden ölmesi) ile ölmesi lazımdır.

"**Mutu kable ente mutu**" (ölmeden evvel olunuz) Hadis-i Şerifi ile emir olunmuştur.

Ölümün çeşidi dördtür:

1. "**mevt-i ahmer**" (kırmızı ölüm),
2. "**mevt-i ebyad**" (beyaz ölüm),
3. "**mevt-i ahdar**" (yeşil ölüm),
4. "**mevt-i esved**" (siyah ölüm) dür.

Salikin bu ölüm çeşitleriyle nefsini öldürmesi lazımdır.

MÜRŞİDİNİ SEVMEK:

Salike hakikatte, her halde mürşidin! nefsinden, malmdan, validesinden ve çocuklarından, cümle insanlardan ziyade, tabii bir sevgi ile sevmesi lazımdır. Eğer tabii sevgi ile sevmemezse akıl sevgisi ile sevmesi lazımdır. Nitekim geçtiğimiz bölümlerde Hadis-i Şerif'de bu mealde geldiğinden dikkat edilmesi lazımdır. Gerçek Mürşid ise "ulamayı billah'tan" olmakla "vereset-ül Enbiya" dan (Peygamberin varisi) sayılan olmakla bu sebeble o muhabbet aslına dönmüş olur.

KUSURLARI ÖRTMEK:

Yine böylece, salike lazım olan her kim olursa olsun mü'min kardeşinin ayıbını örtmektir.

Nitekim Ömer'ul Faruk radiyallahu anh'dan rivayet olunur ki; Aleyhisselatu vessalam efendimiz saadetli minberine çıkıp, yüksek sesle dediler ki:

"Ey lisaniyle iman edip kalbine nasibi olmayanlar! Müslümanlara eza etmeyiniz, müslümanları edepsiz göstermeyiniz teşhir etmeyiniz, gizli kusurlarını meydana çıkartmak için kötülük etmeyiniz. Her kim mü'minin kusurunu meydana koyarsa, Cenab-ı Hak onun kusurunu gizli yerde bile olsa meydana çıkarır."

Diğer hadis mealinde,

"Her kim bir mü'mini edepsiz ve kötü gösterirse, kötülediği şeyi kendisi işlemedikçe dünyadan çıkmaz".

Diğer bir hadiste:

"Bir kul, bir kulun kusurunu örterse, Cenab-ı Hak'ta kıyamet gününde onun kusurunu kıyamet ehlinden örter". "Bazı kavilde hesabını af eder" diye açıklama yapılmıştır.

FİKRİN ÇEŞİTLERİ:

Yine bilinmelidir ki: Fikir dört kısımdır.

1. **Şeytani** fikir,
2. **Nefsani** fikir,
3. **Meleki** fikir.
4. **Rahmani** fikirdir.

Zira **fikir** ya **dünya** ya **ahiret** içindir.

Mutlak dünya için olan **fikir**

ya şeriata **muhaliftir**, (bu kısım fikir **şeytanidir**),

ya şeriata **mutabıktır**, (bu kısım fikir **nefsanidir**)

"Ukba" (ahiret) için olan **fikir**

ya **cennatidir**, hayatı koruma oluşumuna dayalıdır, bu kısım fikir **melekidir**, yahud yalnız **Rahmana** dayanmaktadır, bu kısım fikir **Rahmanidir**.

Eğer salik evvelki üç kısmı tefekkür ederse Hakikatte "cünüp" makamındadır. Hak'ın divanından uzak olur, guslü vaciptir. Gusülde fikrini bu gibi türlü türlü tefekkürlerden yükseltip Rahmani fikirde karar kılıp durması lazımdır.

Malümdurki:

İki ayrı fikrin zihinde toplanması caiz değildir, zira zihin basit olup "terkip" (birleşik) olan şeyi kabul etmez.

Ey saliki hakiki, Ayet-i Kerime mucibince Esteizü billah:

"Minküm men yürüdüdünya ve minküm men yürüdül ahirah" (Al-i İmran 3/152) buyurulmuştur.

Mealen

"bazıları yalnız dünyayı talep edendir, bazıları yalnız ahireti talep edendir"

Allah-u Azimüşşan-ı talep eden hakkikat aşığı nerededir?

Her kimin matlubu Allah-u Zül Celal olursa alameti daima Rahmani fikir ile tefekkür eder hiç ayrılmaz olmasıdır.

HALVET VE ERBAİN

Yine bilinmelidirki:

Halvete ve erbaine girmenin adabı şudur.

Salik halvate **şeyhinin duası** ve **teveccühü** ve **Fatihasıyla ikindiden sonra** girer. Manevi fütühata ulaşmak için Allah rızası için halvete niyet eder.

Halvette kaldığı müddet

- abdeste devam eder, oruç tutar dünya kelamı konuşmaz,

- zaruretsiz halvetten çıkmaz, hariçte hacetinden ziyade durmaz,

çıktığı vakit başı örtülü çıkar, cemaata şeyhinin izni olursa çıkar, izinsiz çıkmaz,

- gece gündüz abdestsiz durmaz.

- Halvetin sonuna kadar ehline yakın olmaz,

- elbisesinide asla çıkarmaz.

- Hayvanattan bit, pire, sinek, ve sair gibilerin! öldürmez, vücudundan da atmaz,

- tırnaklarını ne keser ne de kestirir,

- bedeninden kıl koparmaz

- ve cildini tırnak ile kaşımaz.

- Halvette yatıp uyumaz oturduğu halde uykusunu geçirir.

- Halvetten farzları ve nafileleri ve usulü Tarikati Uşşakiyyeyi ifadan sonra, gece, gündüz esmasıyla meşgul olur.

Vel hasıl halvetteki salik **ihramdaki hacı** gibidir. İhramda riayeti vacip olan emirlerin halvette riayeti vaciptir.

Rü'ya veya vakiadan her ne görürse, şeyhine her gün beyan eder.

Eğer halvet esnasında şeyhi, elbise değiştirmek gibi bir şeye izin verirse işler, vermez ise işlemez.

Halvetin yeri dar temiz pak olması ve gece gündüz loş karanlık olması lazımdır. Gerek mescitte, gerek diğer bir mahal arasında fark yoktur.

Başlı başına halvete girmek faide vermediği gibi tarikat adetlerinden değildir.

Şeriatte bu fiil ile mükafata hak kazanmış olur.

Lakin meşayihi sufiye gayet faydalı kabul ederler.

Tekmil suluk etmiş **"seccade nişin"** (seccadeye oturan şeyh) için başlı başına girmek caiz ve müstehaptır.

Halvetin müddeti devam ettiği vakit yine ikindiden sonra şeyhin duası, teveccühü Fatihasıyla çıkar.

Şeyhi başındaki örtüsünü eliyle fatiha ederek alır, halvet ile erbainin şartları müsavidir.

Halvet on gündür, gecesiyle beraberdir.

Halvete pazartesi günü ikindiden sonra girilir.

Erbaine **Cumartesi günü ikindiden sonra** girilir ki, çıktığı gün mümkün ise **Cum'a gecesine** tesadüf ettirilir.

Halvet ve erbaine girmeye murad edip halvette durmasına mani bir hal olursa, halvette oturmaktan başka bütün halvetin adap ve şartlarını yerine getirir.

Halvette oturmaktan başka her türlü adap ve şartlarını yerine getirir, oturmaktan başkasını eda eder. Bu halvet "**ayak halveti**" diye isimlendirilir.

Cümle halvette olan gibi olmuş olur, basma örtü lazım gelmez, eğer örterse daha iyi olur.

Yine bilinmelidirki:

Halvet ve erbaine **bahar ayları** gibi mutedil zamanlarda girilir.

"Eğer Aşera-i zilhicce" (zilhiccenin on'u) "Kurban'an bayramının ilk günü" gibi, belirli maniler yok ise, şiddetli sıcak ve şiddetli soğuktan müteessir olmamak için mutedil günlerde girilir.

Halvette "**kabz**" (sıkıntı) yapacak yiyeceklerden sakınmalıdır. Zira mürid oruçta olmakla sıkıntısı kuvvetlenip "**anasır'ına**" "unsur" "**anasırı erba**" (dört unsur) toprak, su, ateş, hava'sına zarar verir.

Bedenin tabii halini muhafazaya riayet lazımdır, çünkü bedeni ile anasır ruh'u hayvanının bineği, Ruh'u hayvani de, Ruh'u insanının bineğidir.

Dikkatle emir olunduğu,

"Nefsike mestaytüke fe erfik biha"

"nefsin bineğindir ona yumuşaklıkla yaklaş, ona iyi davran" Hadisi Şerifi ile sabittir.

SALİKİN ŞEYHİ İLE BAYRAMLAŞMASI:

Salikin şeyhi ile bayramlaşması usulü:

Bayramlaşma usulü evvela bayram yemeğinden sonra zikir meclisinde oturulur. Mecliste bulunan, eğer varsa diğer şeyhler ve salıklar kıdemlerine göre şeyhin sol tarafına otururlar,

sonra **hamdiye usulünü** okurlar. Ancak **ya Dafiu, ya Muin** okunmaz.

İlahinin bitiminde **Fatiha** ile **salavat** okunduktan sonra şu salavatı sesli olarak okudukları halde ayağa kalkarlar.

"Allahümme salli ala seyyidina Muhammedin ve ala alihi ve sahbihi vesellim" tekrar etmek sureti ile okunurken,

şeyhin sol tarafındaki, şeyhin elini öper, sağ tarafa geçer durur.

Onun alt tarafındaki de şeyhin elini ve sağındakinin elini öper. O da sağ tarafta durur.

Böylece sol taraftan öpererek gelirler, dizilirler.

Neticeye kadar Salavat-ı Şerife'ye devam edilir.

Sol taraf tamamiyle sağ tarafa nakil oluncaya kadar birbirlerine bayram musafahası yaparlar.

Sonunda Şeyh, bayramlaşmaya dair tebrik duası eder, **elfatiha** der.

Evvelinde ve sonunda Fatiha ile salavat okurlar.

Buhurdanlık ve tütsü sağdan sola doğru döndürülür.

Mübarek gecelerde Mi'rac, Beraat gibi yine yemekten sonra şeyhin yanına toplanıp elini öperler, ayakta dururlar.

Şeyh duadan sonra **Fatiha** der.

Cümlesi "**Allahümme salli ala seyyidina Muhammed ve ala ali Muhammed**" derler **Fatihayı** okurlar.

SECCADE NİŞİNLİK VE ŞEYHLİK İCAZETİNDE USUL

Usul üzere olan yemekten sonra meclis zikirde oturup **hamdiyeyi şerife** okunur, **Dafi** ve **Muin** ismi okunmaz.

İlahi bittiğinde cemaat "**Allahümme salli ala seyidina Muhammedin ve ala alihi ve sahbihi ve sellim**" derler.

Tekrar ederek ayakta okurlarken şeyh olacak zat **mürşidine** karşı **dört adım** yakın ayakta durur. Cemaat salata bırakır.

Şeyh olacak zat mürşidine doğru bir adım atar, mecliste bulunanlara "**esselamu aleyküm ya ehli şeriat**" der, cemaat da "**ve aleyküm selam ve rahmetullahi**" derler.

Sonra **bir adım daha** atar, "**esselamu aleyküm ya ehli tarikin**" der, cemaat "**ve aleyküm selam ve rahmetullahi**" derler,

sonra **bir adım daha** atar "**esselamu aleyküm ya ehli hakikat**" diye selam verir, cemaatda yine **aynı selamla** karşılık verir,

dördüncü adımda "**esselamu aleyküm ya ehli marifet**" diye selam verir, cemaat da yine **aynı selamla** cevap verir, mürşidin az önünde ayakta durur,

sonra şeyh salike "**nerden geldin?**" diye sual eder. Salik cevabında "**dünyadan geldim**" der.

Sonra şeyh salike "**nereye gidiyorsun?**" der salik cevabında, "**ahirete gidiyorum**" der.

Sonra şeyh **Tac-ı Şerif-i** alır hörmetle kendi alınına kadar yükseltir, **tekbir** alır kendisi evvela öper, ikinci defa tekbir alır **salike öptürür**, salikin alınına kadar yükseltir sonra üçüncü tekbirde başındaki imamesi çıkartılıp **Tac-ı Şerif-i salike** giydirilir.

Sonra, şeyh "**hırka-i şerife**" (cübbe) yi alır **sağ elini** üstüne koyarak **tekbir** alır, **üç defa** tekrar ederek üçüncüde giydirir.

Sonra şeyh "**ridai şerif-i** (omuza örtülen örtü) alır **üç tekbirle** salikin omuzlarına uçları müsavi olarak örter.

Sonra şeyh "**asayı**" (değnek, baston) alır diğerlerinde yapıldığı gibi **üç kere tekbir** alır salike verir.

Sonra şeyh **el Fatiha** der. Fatiha ile beraber **salavat** okunur.

Sonra hazır olan şeyhler kıdem tertibi ile **Fatiha** derler, her seferinde Fatiha okunur

sonra mürşid salike **Fatiha demekle** emir eder, salik **el Fatiha** der, herkes selavat ile okurlar.

Salik bu Fatihadan başka mürşidi huzurunda Fatiha demez.

Sonra mürşid makamına münasip dua eder **el Fatiha** der, herkes salavat ile okurlar, Sonra hepsi meclisten sesli olarak **tevhidle** meşgul oldukları halde çıkarlar, çıkış bittikten sonra meşayihden birisi **el Fatiha** der, salavat ile hepsi birlikte okurlar.

Sonra salik Hazreti Pir-i ziyaret makamına gider.

Ziyaretten sonra hazır olan meşayihin ellerini öper, meşayihin gayriside salikin mecazen elini öperler, bu suretle merasim cemiyeti son bulmuş olur.

SALİKİN BİR BAŞKA ZAVİYEYİ ZİYARETİ:

Yine bilinmelidir ki:

Bir "**saliki hakikat**" (hakikat yolcusu) mensubu olmadığı bir "**zaviye**"ye (dergah-a) gittiği vakit, o zaviyenin adap ve erkanına tabi olup adabı ile adaplanmak lazımdır.

"Elhamdülillahi alal etmam, vessalatu vesselamu alel Rasuli, hayrul enam, ve ala alihi zül akdam, vel eshabil kiram, gaferallahu tealahi mahzari hezhittuhfeti vel mütercime, vel valideyhima veli mürşidihima ve limen dean ileyhima bil hayri, ve lennazara bil afvi, ila fetienhima fihe"

Meal:

(Tamamlamayı nasib eden Allah'a hamd olsun. Enamın en hayırlısı olan Rasülullah'a salat'u selam olsun. Takdim sahibi olan, onun ehline ve Eshab-ı Kiramına da salat-u selam olsun. Bu tuhfe sebebiyle Allah'ın affetmesi umulur. Bu şekilde onu tercüme edene de onun anne babasına da ve onların hatalarına hoşgörü ile bakanların da salat ve selam üzerlerine olsun).

"Sübhone Rabbike rabbil izzeti amma yesifün ve selamun alel mürselin vel hamdülillahi Rabbil alemiyn"

MÜTERCİMİ FAKİYR ŞEYH ABDURRAHMAN SAMİ der ki:

Risalei Tuhfetül Uşşak'a "**tetimme**" (tamamlama olmak) üzere,

"maşrıki şems" (doğunun güneşi)

"mağrifetü varidül hamî" (mağrifet kazancım yüklenen)

"serd-i hidayet" (hidayete erdiren güzel sözlü)

"kutbi enfüs ve afak" (enfüs ve afakın kutb-u)

"mürşidi a'zam" (büyük mürşid) eşşeyh Abdullah Salahattin Uşşaki kaddesallahu sirruhulbaki ve kuddüssina bikuddisi sirrahul mülaki efendimizin, kudsi himmetleriyle "**varid**" olan (gelen) icazet erkanına aid olan tacı şerifi ve şeyh ve mürşid ve post ve ayini zikr hakkında bazı hakikati ve rumuzatı tebdilleri izhar ve anlatmak niyetiyle yazmağa başladım ki: tercüme üzerine hizmet ve tetimme ile aydınlatıp kudsi nispetlerine kuddise sirrahü güzel bir vesile olsun. Vallahu muvaffaku.

BİRİNCİ (TETİMME) TAMAMLAMA TAC-I ŞERİF RUMUZATI

Taç (تاج) lafzı "**aded hesabı**" (ebced hesabı) ile **404** dört eder,

4 tam bir sayıdır.

Yarısı ilavesiyle **6** eder,

üçte bir ilavesiyle **8** eder,

sekizin dörtte bir ilavesiyle "**aşer-i kamile**" (**10** tam sayı) eder

ki **İnsan-ı Kamile** mahsustur.

Aşera (on) mertebe-i tenzihdir ki:

"ciheti sitte" (**6 yön**) ile önce ve sonra, cüz ve küldür,

İnsan-ı Kamil mutlak olarak **mertebe-i tenzihe** ulaşan kimsedir.

"Aşera" (on) **4** ile çarpıldıktan sonra **40** eder. **Hakikat** ve **halkıyyet** mertebeleridir.

Halkıyyet mertebesi **28** dir.

Hakikat mertebesi **12** dir. Toplamları **40** eder.

İnsan-ı Kamilin bu **40** mertebeyi tamamlaması şarttır.

Dört sayısı, (**100 esma-ül hüsna**) ile çarpıldıktan sonra **dört yüz** eder.

Asıl adedi ile **404** eder ki:

404 esma-i hüsna-i İlahiye ile **kemali takdis** mertebesine, o mertebelerin ahlakı ile ulaşmak lazımdır.

Dört ise, dört kitabın "**hakaiki meratip**" (hakikat mertebeleri) İnsan-ı Kamil mertebesine yükselme vesilesi olduğuna imandır.

"Taç" (تاج) harflerinin **3** olması tevhid mertebelerine işarettir,

"te" (ت) **tevhid-i ef'al**, iki noktası "**fi'li hadis**, **fi'li kadimde mahv-ı**" yani (sonradan meydana gelen işlerin ezeli oluşta yok olması)

"Elif" (ا) tevhid makamına işarettir,

"Elif" (ا) ismindeki "**fe**" (ف) fena-i İlahiye,

(elif : 1 + lam : 30 + fe : 80)

"Elif" (ا) harfinin **8 noktadan** mürekkep olması, **sıfatı zatiye** tecellisi ile **tevhid-i efale**,

"Elif" (ا) harfi harekeli ve uzatma harfi olması **sıfat-ı fi'liye** ile **tevhid-i sıfata** işarettir.

"Cim" (ج) **tevhid-i zata**,

"mim" (م) "**mir'at-ı tam**" (tam bir ayna) olan Hakikat-i Muhammediye nuruna veraset yoluyla istidat vesilesiyle, **rahmet** ve **cemale** mazhar olmaya işarettir.

"Taç" harflerinin te (ت) elif (ا) cim (ج) olması

"te" → "**terk-i tecride**" yani celali mertebelerden **tam arınma** ve devamlı uzaklaşma.

"Cim" → cemali mertebeler ile tam tahakkuk ve **devamlı alakaya** işaret olup,

"elif" → ortada "**İnsan-ı Kamil**" dir.

Bu iki oluşum (meretebe) arasında "**Berzah-ı cami**" genel bir geçiş yeri olmasına ima ve işarettir.

"Taç" lafzıyla

"te" → "**libas**" elbise olanın, yani (**bu hakikati giyinenin**) tevhid-i telkine memur olduğu,

"elif" ile → **hakiki insan** istiğdadına mazhar olana istikamet talimine bağlantı,

"cim" → "**makam-ı fark**"ın istikameti, "**makam-ı cem**"in ef'al mertebelerinin, **sıfat, zat mertebeleri** olmasına **vesile** olduğuna ima ve işarettir.

"Taç" (تاج) lafzında

"ta" "cim" den ayrılmış, yani yazıda ayrılmış, "lafızda" (sözde) bitişmiş olması **makam-ı fark**'ta olan **İnsan-ı Kamil**'in ayrılmadan ve birleşmeden "**insani varlığı**" (beşeriyeti) bütün hüviyetiyle kaim olmasına işarettir.

"Taç" (تاج) lafzında

"te" → talime,

"elif" → esmai ilahiye ye,

"cim" → celal ve cemal mertebelerine işaret olup, layık olanın bu meziyetle meziyetlenmiş olmasına işarettir.

İşaret babının sebepleriyle sınırlandırmamakla "**el arifü yekfil işareh**" (arife işaret kafidir), kaidesine riayetle bu kadarla anlatılmağa çalışıldı.

İKİNCİ TAMAMLAMA MÜRŞİD HAKKINDADIR

Mürşid tac-a layık olacak meziyetlere kendinde toplu olarak sahip olan zattır. Ve dört mertebeyi tamamlamış olmalıdır.

"**Etvar-ı seb'a** (yedi tavır) (yedi nefis turu) ve "**letaifü seb'a**" (yedi latife) nefis mertebelerini yalnız rü'ya ile değil "**keşfil yakıyn**" seyirden sonra, tevhid mertebelerini **müşahade** cihetiyle tamamlayıp, sonra veraset mertebelerini **irşad makamına** kadar tamamlanıp Hakikat-i Muhammedide "**mahv**" (yok) olup, batını sıfati ve zati parıltıyla müstağrak alem-i nuraniyetle kaim, zahiri, fark-ı ubudiyeti, cem ile (toplu olarak) ifade daim olan zat-ı şerif'dir.

MÜRŞİD-İ KAMİL'İN VASIFLARI

Mürşid-i Kamil'de bulunması lazım olan vasıflar **32** mertebe olarak belirlenmiştir, bunlarla kayıtlı olmak lazımdır.

1. **Ehli sünnet vel cemaat** itikadı ve ameli üzere olmaktır.
2. İlmi **batın hakikat-i** bilmektir.
3. Tabir ilmi, "**afak-ı ve enfüs-ü**" idrak ederek, salike mertebelerinin derecelerini tayin etmektir.
4. **Kamil amel sahibi** olup müridana dinde nasihatçı olmaktır.
5. "**Lillahi fillahi**" (Allah için Allah'da) olup Hakk'ın ve halkın hukukuna riayet sahibi olmaktır.
6. "**Sehavet**" (cömertlik) ve eser sahibi olup nefsinden ziyade müslüman kardeşleri düşünmektir.
7. "**Safavet**" (parlak, temizlik) sahibi olup, kalbi tamamiyle Hakk'a "**teveccüh**" (yönelerek) Hakk'dan gayri kimseden çekinmemektir.
8. Hem zahir hem batın hukukunu hakkıyla koruyup dünya ve ahiretten kalben uzaklaşmış olmaktır.
9. "**Şehavet**" sevgisi (dünyalıklara aşırı sevgi)'den kurtulmuş olmaktır.
10. Müridin malına zenginliğine tama etmemelidir.
11. Müridin zenginine fukarasına müsavi davranmaktır.
12. Kalb ve Ruhani huzura mani olacak meşguliyetten uzak olmalıdır.
13. Müridine şevkat ve merhamet eyleyip feyz ve bereketine dua etmelidir.

14. "**Hilm**" sahibi (yumuşak huylu) olup şiddet ve çirkinlikle muamele etmemelidir.
15. **Afv** sahibi olup mazeretli mazeretsiz kabahat ve kusuru bağışlamalıdır.
16. "**Setr**" (örtü) sahibi olup, bir müridin kusurunu yüzüne vurmamalıdır. Ancak irşad için olursa ima, rumuz ve işaret ile söylemelidir.
17. Güzel ahlak sahibi olmalı, cefa edene sefa ile, reddedene kabul ile, vermeyene vermek ile, uzaklaşana yaklaşmak ile muamele etmelidir.
18. Müridin meşguliyeti var iken **kendi hizmetiyle** emir etmemelidir.
19. **ikram, ihsan** sahibi olmalıdır.
20. Tam bir **tevekkül sahibi** olmalıdır.
21. Medih, zem, fakr, zenginlik, zorluk, nimet nazarında müsavi olmalıdır.
22. Vakitlerinde devamlı, tecelliye bağlı, tatlılıkla muamele ihtiyatla hareket etmelidir.
23. Bir nefes Hakk'tan gafil olmayıp, daima zikirde, müşahade-i hayrette daim olmalıdır.
24. Her işinde Hakk'a havale ile tam bir teslimiyet sahibi olmalı.
25. Kazaya tam rıza ile mukabele etmelidir.
26. Gurursuz "**vakar**" (asalet) sahibi olmalıdır.
27. Başkalarını zelil hakir görmeyip tevazu sahibi olmalıdır.
28. Her yönü ile ahdini yerine getirmeğe gücü yeter olmalıdır.
29. **Kararında sabit** olmalıdır.
30. Batıl ve gizlilerden uzak durup, ehli sadık, ehli Hakk olmalıdır.
31. Sükunetle aceleden uzak durucu olmalıdır.
32. Keşif, müşahade ve mana sahibi olmalıdır.

Her kimde bu otuz iki mertebenin kemali bulunursa, kemali irşada layık varisi Hakk ve hakikat olduğuna delildir. "Seyrullahi lena vela ihvanina ecmain". (Bu seyr-i bize ve ihvanımıza Rabbim kolaylaştırsın)

ÜÇÜNCÜ TAMAMLAMA ŞEYH ÜNVANINDADIR

Şeyh: yaşça kemal, ilmen kemal, irfanen kemal, irşaden kemal sahibine denilir. Bu makamda irşada kemal sahibine "**şeyh**" denilir, yasa itibar yoktur.

"**Unsur-i**" (cismani) doğumdan sonra, "**nurani**" (melekuti) doğumuyla meydana gelen konuşmalara bakılır. Meleküti doğum itibariyle noksan olmamalı her yönüyle kamil olmalıdır.

Şeyh, (شَيْخ) lafzının bu gibi zata isim olarak verilisinde bu yönde münasebet vardır.

Evvela:

(ش) "**Şin**" → (beşeriyeti) "unsuriyyetin" zulmetinden, beşeriyet karanlığından, melekütiyyetin nuraniyetine halini değiştirip, beşeriyeti, suret ile muhafaza edip, unsuriyle o cevher melekütiyle bütün olmaktır.

(ي ي) "**Ya**" Arap alfabesinin "**elif**" başta, "**ya**" sonda olmak üzere **28** harftir.

Bu **28** harfle işaret olunan **28 manevi** mertebelerdir.

Yedi esma lataifinin dörder tecellisiyle yirmi sekiz eder. Bu yirmi sekiz menzilde seyr-i sülük sahibi olmaktır.

(ح خ) "**Ha**" eski beşeriyet ahlakını değiştirmiş yeni ahlaka ulaşmış olmak, temiz ahlakı uygulamaya memur olmaktır.

Yahud, şüphe, şer, nefis ve hevayı, Nur-u aşk-ı Hüdaya tebdil etmiş olmaktır.

Yahud irşada evliyadan veraset ve vekalet sahibi olmaktır.

"**Ha**" Halkı Hakk'a irşada memur olup halkıyyet ve Hakk'ıyyet mertebelerini hakkıyla bitirmiş olmaktır.

Yahud, "**Şin**" (şüphe) perdelerinden geçerek yükselip, "**şuhud**" mertebelerine ulaşmaktır.

Yahud, Hakk'ı halksız olarak müşahade, halkı Hakk ile müşahade, halkı ve Hakk'ı birlikte müşahade mertebeleriyle "**kaim**" (mevcut) olmaktır.

"**Ya**" **sahib-el yed-ül sahih**" (doğru verici bir ele sahip) olmak, hakikatleri "telkin" edici doğru (aşılacağı) olmaktır.

"**Ha**" halkıyyeti, Hakk'ıyyette yok ve fani olmuş, halkıyyeti Hakk'ıyyetle "**kaim**" (ayakta durucu) ve "**baki**" (ebedi) olmaktır.

Yahud, "**Hadi**" (hidayete götürücü) "**Reşiyd**" (rüşte, kemale erdirici) isimlerini "**Hadim**" (taşıyıcı) "**Habir**" ismiyle (haberdar) alim arif olmaktır.

Velhasıl "**şeyh**" ünvanile Mürşide lazım olan "**rumuzat-ı**" (işaretleri) kendinde toplayan "**cem**" eden zat-a işaret olmakla, Mürşidin sıfatını camî olan zata hal ve melekut mertebelerine itibar ile kemaline tabi olana mutlak "**şeyh**" denir.

Bu mertebelere ulaşmayan kimselere "**şeyh**" denmesi, "**suretleri**" (görüntüleri) şeyh suretleri görüntüleri gibi olduğundan bu itibarla şeyh denmektedir.

DÖRDÜNCÜ TAMAMLAMA:

POST İŞARETLERİ HAKKINDADIR

Post (*) serilirken okunacak Ayet-i Kerime esteizü billah,
(*) Post: Tüylü hayvan derişi. Makam. Mevkii. Yeni Lügat 563

"**vettekullahe lealleküm tüflihun**" (Ali İmran 3/200)

Meal:

(Allaha karşı gelmekten sakın. Umulurki kurtuluşa ererseniz.)

Ayrıca, Esteizü billah:

"Ellezine yünfikune fisserrai vedderrai ve kaziminel gayze velafine aninnası. Vellahü yuhibbul muhsinin" (Ali İmran 3/134)

Meal:en:

(Onlar bollukta ve darlıkta sarfederler. Öfkelerim yenerler insanın kusurlarım af ederler. Allah iyilik yapanları sever) ayet-i kerimesi okunur.

"destur ya Hazret-i Pir" diyerek post serilir.

Post'un başı teslimdir ki: Mürşide Hakk'a tam bir teslimiyetle vasıflanmış olmaktadır.

Sağ eli : El sahibi olup, bu vasıta ile Allah'ın eli o elin üstünde'dir, kabul edilir **"yedullaha fevha eydihim"** sırrından hisse almaktır,

Sol eli : Nefsini mağlub etmektir ki: **"Muti kable ente muti"** (ölmeden evvel olunuz) sırrına işarettir.

Sağ ayağı : Hakk'ta durmaktır kerahat vaktinde bile Hakk'tan uzak olmamaktır.

Sol ayağı : Hak için **"livechullah"** (Allah'ın vechi) için hizmettir.

Postun üstü : **"Telvin"** (renklenme) dir ki: Sıfat yüzünden zuhur eden her nevi tecelliyatı Hakk'tan bilip sabır ve tevekküldür.

Post'un içi : **"Temkin"** (imkan) tarafıdır. Batınen Hakk'ta fani "mutmain" (tatmin olmuş) ve sabit, masivadan temizlenmiş olmaktadır.

Ortası : **muhabbetullah**'tır ki: Gene muhabbetullah an ve cihetsiz, esteizü billah **"vechiye lillezi fatiressemavatı vel ardı"** (Sure 6-79) meal:en:

(Ben varlığımı semavat ve arzı var edene döndürdüm) hükmü ile külliyeliyle Hakk'a yönelmiş olmaktadır.

"Şark" doğu tarafı **şeriat**,

"garp" batı tarafı **tarikât**,

"şimal" kuzey tarafı **hakikat**,

"cenup" güney tarafı **marifet'e** işarettir.

Post'un

Ruhu → **tekbir**,

azası → **salavat**,

kemali → **tevhid**,

tahareti → **istiğfardır**.

Post'un,

makam-ı şeriatı → **yokluk**,

makam-ı tarikâtı → **paklık**,

makam-ı hakikatı → **vuslat**,

makam-ı marifeti → **müşahade, vahdettir**.

"Ebudturap" (toprak babası) şah-ı velayet İmam-ı Ali radiyallahu anh, (ve kerremallahu vechenin) silsile-i velayetleriyle gelen feyzi ilahi yolunda mahviyyetle **"Hak"** (toprak) olmak.

Pir yolunda yanmak, Hak yoluna meyl edip akmak, iradesini nefis ve hevadan el çekip mürşidin iradesine, Pirin iradesinde vasıta ile **irade-i Hakk'da ifna etmektir**.

Post'un iç yüzü ile dış yüzü, **"kesret-i vahdette"** (çokluğu birlikte) ifna etmek, **"vahdet-i kesrette"** (birliği çoklukta) müşahede makamında, müşahede ehli olup makam sahibi olan, Post üstünde oturur, **"seccade nişin"** seccade de oturmağa layık olur.

BEŞİNCİ TAMAMLAMA

"DEVİRAN", "DEVİR", "DÖNME", "SEMA" HAKKINDADIR

Bütün Turuk-u Aliyyenin cehrisinden, bilhassa Halvetiyye'i Uşşakiyye'de zikirle yapılan devranın rumuz ve esrarına binaen, büyük pir'anın içtihadile bu erkan üzere kabul edilmiştir.

Devranın şer'i delili: Esteizu billah:

"Veteral Melaikete haffine min havlil arşi yüsebbi hune bihamdi Rabbihim ve kudiye beynehüm bilhakkı ve kilel hamdü lillahi Rabbil alemiyn" (Zümer 39/75)

Meal:

(Melekleri, arşın etrafını çevirmiş oldukları halde Rablerini hamd ile överken görürsün. Artık insanların arasında adaletle hüküm olunmuştur" Övgü alemlerin Rabb-ı olan Allah içindir) denir

Ayet-i Kerimesinde müfessirler (Haffin) ey: **"daire-i zakirin"** (dönerek zikredenler) diye tefsir etmişlerdir.

Arş-ı Â'lânın etrafını Melaik-e Kiramın teşbihlerle zikirlerle devran ettikleri cihetle, namazın nasıl insanların ibadetini camiğ olduğu gibi devran da Arş Melaikesinin ibadetini camiğ'dir.

Keza Kabe-i Muazzama da huccac-ı Kiram Kabe-i Muazzamayı **"lebbeyk"** diyerek tavaf etmeleri ve Ka'be etrafında yedi defa devran etmeleri gibi Tarikat-i Aliyyede İsmi **Celal, Hu, Hay, Kayyum, Vahid, Ehad, Samed, Allah** ismi şeriflerinin herbirinde yedişer defa devran edilir.

Evvela oturarak halka suretiyle zikir olunur, zira Hadis-i Şerifte,

"İza merertüm bi riyadıl cenneti ferta'ku min semeri he kalü ev ma riyadül cenneti kale halakazzikra" buyurulmuştur.

Yani "Cennet bahçelerine uğrarsanız meyvelerinden yiyip lezzet alınız"

Eshab-ı kiram: **"cennet bahçeleri nedir"?** ya Rasulullah diyerek, suallerine cevaben, **"Halakazzikri"** buyurup **"zikir halkalarıdır"**, diye aleyhisselatu vesselam Efendimiz, halka sureti ile yapılan zikir-i, cennet bahçelerine benzetmiştir.

Bu sebepten bağdaş kurma şekliyle oturulmayıp, halka ve daire şeklinde oturulur. Zira tevhid usulünü, asli şekliyle ifa etmek lazımdır.

Evvela halka şeklinde yapılan zikir'in işareti,

"vahdet-i zati'ye mihver-i (merkezden geçen hat) ehadiyettir".

Vahdet-i zatiyenin zuhuru olan **Ehadiyet-i Zati'ye** bağlı olan **"feyz-i Akdes"** "en Mukaddes feyz'in" **"fezzi Mukaddes-e"** "Mukaddes feyz'e" tecellisinin suretini,

Mürşid evvela yalnız olarak **"fe'lem ennehu la ilahe illallah"** diyerek zikre başlamasıyla gösterir.

O feyz-i Akdes'in feyz-i Mukaddesin **Ehadiyetiyle** zuhuruna dairede bulunan salıkların bir ağızdan **"la ilahe illallah"** demekle gösterirler.

Mürşid'de beraberce söyler.

Vahdet-i Zati'ye ile Ehadiyet feyzinin, **"ilmin ma'lum ile mutabık"ını** yani **"ilim (malum'a) bilinene tabidir"** hakikatini ima ve anlamaya işaret olmuş olur.

Kelime-i Tevhid, **makam-ı fena fillah'a** ulaştırıncaya kadar zikir edilip, "**harfi mahreç**" (boğaz harfi) (*) tayininin zamanına kadar mahviyyette, **harf ve mahreçsiz** yalnız halka olarak "**darb**" (kalbe vurdurarak) zikir-e başlanır ki: zuhur batın-a dayalı, **batın** (iç) **zuhurla** (dış) meydana geldiğine ima ve işaretir.

(*) Harfi mahreç (boğaz harfi) zikir normal seyrim sürdürürken vakti geldiğinde yavaş yavaş ağızdan boğaza indirilir, nefes kontrol edilerek bir ahenk üzere zikir-e devam edilir, sesin bir kısmı boğazdan çıkar buna harfi mahreç denir. **N.A.**

Sonra tevhid fenafillah'ta tamam olunca zikir kesilir, ilahi okunmaya başlar, bu da: **bezmi elest** aleminde (**elestü bi rabbüküm**) hitab-ı izzetle Ruhların ilahi lezzet ve **istiğrakına** (gark oluş) larına tenbih ve işaret olmak üzere müstağrak bir suretle dinlenir.

İlahi bitince Ruhun **tevhidle urucunu**, (yükselmesini) ve Ruhun **Elest** hitabı ile cezbelenmesini ve **fenafillahta** ruhların **seyr-i fil** esma'sını (isimlerde seyr) esma mertebelerinde Ruhun mertebeleri gereği seyr-i fil esmada, sıfata **lailahe illallah seyri ila Alah'tan** (Allah'a seyr) sonra **seyr-i fillah-ı** (Allahta seyr) göstermek için cisimde Ruhun haline tabi olarak **uruc** (yükselme)yi göstermek için devrana kalkılır.

Ayakta okunan ilahi ile Ruhun yükselmesinde Hakk'a tam bir alaka ve Hak ile Hak olmak alaka ve tayinden tamamıyla sıyrılmış istiğrak haline olan cezbelenmenin suretidir.

Sonra: Halvetiyye devranın usulünde, el ele tutmadan, hem devran, hem zikir başlanıp bir kere sağa, bir kere sola, **darb-ı zikir** (zikirle vurdurarak) devam edilir ki: bu da **makam-ı Vadiyyet** sıfatının suretidir.

Sağa sola **darb-ı zikir** ise **Vahidiyyetin Ehadiyyetle**, Vahdet-i Zatiyyenin alakasına işaretir.

Bu şekilde devran edilmeye devam edilir. Sonra el ele tutulduğu halde devran edilir ki: **Vahidiyyetin Ehadiyyetle** ve **Vahdet-i zatiyyenin** bağlantısına işaretir.

İsmi Celal (Allah ismi) devranında evvela **harf ve lafz** (ses harfi) ile sonra **darb-ı zikir** ile zikir edilen Vahidiyyetin; Ehadiyyetin zahiri olduğuna **harf ve lafz** ile zikir edilerek **telinin** (ima) ve işaretir.

Vahdet-i Zatiyye ile **Ehadiyyet-i Zatiyyenin**, Vahidiyyet-i sıfatiyye ye nisbeti ile **batın, batnu'l-butun** (iç, için içleri) olmasına ima yoluyla **darb-ı zikir** ile devran olunur.

Sonra: Vahidiyyet sıfatının mertebeleri tamam olur ve tecellisini göstermek için kolları omuzlara koymak, yani sağ el arkadan omuza sol el arkaya konmak, zuhur sıfatı ile olmasına işaretir.

Sonra: **Hu** ismi şerifine başlanıp **Vahdet-i zatiyye** hüviyeti batine ve **suret-i hüviyet** ise, Vahidiyyet sıfatı olmasına işaret olmak üzere bir kere batına; bir kere zahire meyil ile zikir edilir,

el ele olmak hüviyetin alakası,
kol kola olmak hüviyetin zuhuru namına işaret olduğu gibi, hüviyeti zatiyye itibari ile sıfatın hakikatlerinin diğerine mukabil gelmesi hüviyetin sıfat mertebeleri ile zuhuruna ima ve işaretir.

Sonra: Zuhur mertebeleri olan **18** adedini kapsayan **HAY** ismi şerifi ki: **Esmâ mertebeleri** olan **1000** adedi ile çarpıldığında **18 bin** alemi **sıryan-ı** (tesir, yayılma) **sırrı hayat ile Hay** olup, Nur'un sabitliği ile daim ve kaim olmakla **sırrı sıryan'ın suretini zahir ve zahir oluş**, devran-ı ile gösterdiği gibi **HAY ALLAH KAYYUM ALLAH** ismi şerifleriyle devran-a başlanır

ki: mahviyetten sonra taayyünün aynına hayat-ı zulmetiye mukabil hakikatte, hayat-ı hakiki Kayyumunu zuhuruna işaret olarak **18** kere devran edilir.

On sekizden sonra yalnız **HAY** ismi şerifi sür'atle devran edilerek tamamlanır

ki: Kayyumiyetin aynı hayat, hayatın aynı Kayyumiyet feyzinden ibaret olup sür'atle, tecelli mertebelerinden biri gibi görüldüğünden hayat-ı kayyumiyetten, kayyumiyet hayattan ayrılmadığından bir zuhurda toplanmış olmakla yalnız **HAY** ismi seriliyle bir birini takip eder şekilde buyurulmuştur.

Sonra **Cem-ül Cem** (toplulukların topluluğu mertebesinde) müşahadesinde **VAHİD, EHAD, SAMED, ALLAH** Esmâ-i şerifleriyle devran edilip **KAVS'in (*)** tecellisinde,

kavs-i imkan mertebeler sebebi ile **kavs-i vücub'e** ayna olduğunu göstermek için de **Vahid → Ehad'in** zuhuru,

Ehad → Samed'in zuhuru,

Ehad mertebe-i cami-i'nin (toplu mertebe) zuhuru olduğuna ima yoluyla toplu olarak zakirinin her birinin zuhuruna diğerinin **sadr-ı** (gönlü) **mukabil** (karşılıklı) olarak devran edildiği düşünülerek **12** defa devran ile tamamlanır.

(*) Fe Kane kaab-ı kavseyni ev edna (necm 53/9) **Kavs-i vücub, Kavs-i İmkan** tasavvufta varlık vücut mertebelerinin izahında kullanılır. **Vacip** (ezeli olan) **İmkan** (sonradan var edilen) e denir. Mübarek geceler ve bayramlar kitabımızın MI'rac kandili bölümünde izahat vardır. **N.A.**

Kavseyn'in sırrına, bir kere sağa, bir kere sola döndürmek sureti ile işaret edilmiş olur.

Her esmanın devranında daire ortasına yani **mihver-e**, mürşid'in girmesi derece derece, mertebe mertebe, vasita ve vakalet olduğuna işarettir.

Diğer mürşidlerin o makama alınmaları ise, **Hüviyeti Zatiyye'ye nisbeti** ile (mensub, bağlı) bütün esma ve sıfatların hakikatlerinin müsavi olarak, alakaları itibariyle **mihver**

Esmâ ve Sıfatın taamında (gıdası kabul edilen) **Mertebe-i Zattan** bütün Esmânın Hüviyetlerine o nokta-i zattan feyzin zuhuru ile Esmâ mertebelerinin **tayin'e** (ayrılma ortaya çıkma) **tahkik'a** (hakikatlerine) işaret edilerek **İsm-i A'zam'ın** her mertebede zuhuru, Zahir İsm-i Şerifin saltanatı olduğu gibi,

her isminde İsm-i Azam'dan **hassa** (hususî) bir zahir oluşa **nisbet-i** mensubiyeti bağlılığı bulunduğu itibariyle bütün esmaların arasında müşterek olduğunu göstermek için de **Mürşid mihver noktasında, kendi mihverinde kendi kendinde** olarak dönmeğe (devran-a) başlar.

Devran halkasında olanlar tarafına teveccüh'e (yönelme) başlar, İsm-i A'zam'ın nispetinde, bağlılığında, eşitliğini devran suretiyle ima için gösterir.

Ey salik-i hakiki: Ledünni hakikatler'den (Allah'ın yanındaki hakikat) suret-i devrandan, Ruh devranı'na **uruc** (yükselme) için devranda salikler kemaliyle huzur, **tecrîd** tam temizlenme ve istiğrak (gark olma) haliyle devran etmeleri lazımdır ki: **vücut-u unsuri** tûrab-i unsurlardan (Toprak, su, ateş, hava) meydana gelmiş olan bu toprak beden, Nur-u Esmâ, ef'al, sıfattan hissedar olarak tahkik makamının kıdeminde suretten taklidden azade olarak,

Allahhümme hallisna amma süeke vel hadaye nevari tecellake ya Rahimü, ya Raşidü, ya Saburu, ya Gafuru ya Allahu

Allahım bizi senin dışındaki şeylerden halas eyle ve tecelliyatın nuruna gark eyle.

Tarikat-ı Aliye-i Mevleviyye devranında ise sırrı nefih, gayb'den feyz alan zuhurdan harfsiz ve sessiz KÜN (OL) emriyle hakkıyla olunan tecelliden sonra **ef'al, sıfat, zat** mertebelerine ima yoluyla üç def-a Cem-i fark ile beraber devran.

Biri, **vahdet-i zatiyye** ilmindeki: **Şe'ni** (her an yeni oluşum) ima, biride **Ehadiyyet-i Zatiye'yi** bilinende ayırma, **belirleme** mertebelerine işaret; üçüncüsü de **vahidiyet sıfatıyla** belirlemeye işaret olmak üzere devran edilir cem, birlikte fark ile sema bitirilir.

Mesneveyi şerifin başında,
Biş nev ez ney çün hikayet mi künend,
Ey cüdayiha şikayet mi küned.

Şu ney'in nasıl şikayet etmekte olduğunu dinle,
Onun nevası ayrılık hikyesidir. (Tahir'ül Mevlevi)

Kudsi ifadeleri bu sırrı da ima ve işaret olabilir. Bununla beraber Mesneviy-i Şerifin baş tarafına fakirane ilavemiz olan ifademiz şudur:

Ey garip, Alem nasut-u halk,
Gir mahv-a kıssa-i lahut-u Hak,

Ey garip. Alem ve insanlar halktır,
Mahviyyetle bakarsan, anlarsın İlahi Hak'tır.

Beytiyle farkta makam-ı Cem-i taleb manasına olan suali, **bişnev** (dinle) ile cevapları cem ile beraber fark-ı ima olmuş olur ve Esmaları umum Piran Kuddesellahu esrarahüm fehmi külli hazaratın erkanları necib'in esrar-ı birlikte olduğu ehli karar ve şuhutta beyandan istifade edilmiştir.

Halvetiyyeyi Uşşakiyyede devrandan sonra **sıra ile zikre** başlanır,
bu da: **Cem ile beraber fark-a** işaretir.

Devran Cem-e işaret olduğu gibi bu surette seyr mertebelerinin hepsine cami olmuş olur,

1. ki birinci seyr, Hakk'tan Halka'dır.
Semahaneye zikir için girmek, halkiyyetten soyunmak, gizlice yükselmektir.

Sonra, zikr-e meşru ikinci seyr'dir
2. ki: Kesiyir-i fehül Hakk (Hakk'ın çokluk ile zuhuru) mertebesine işaretir.
Esmâ zikirlerinin çeşitleriyle zikir, gizli mertebede seyrandır.

Sonra yalnız yapılan **Seyr-i minel Hakk, ilel halk** (Hakk'tan halka)dir
3. ki: Cem ile birlikte farkın **rumuzu** işaretidir.

4. Dördüncüsü, zikirden sonra **hücrene** (kendi yerine) dönmektir. Dördüncü seyre işaretir ki: **Seyr-i filhak bilhakk** (halkta Hakk ile seyr)dir.

Ey salık-i hakiki:

Mukarrib (yakın) lardan olmak istersen, son derece edepli ol, her kişinin yakınlık mertebesi, edebî derecesi nispetindedir.

Semahaneye girerken zahir, batın külliyyetinle **teveccüh** (yönelerek) gir. Zikrullahâ başlarken aklın, fikrin, ruhun, kalbin, zahiran, batınen, hepsi birden, bütün masiva (Hakk'tan gayri her şey) den alakayı keserek tamamıyla her yönüyle Hakk'a müteveccih ol.

Bütün vücudun vücud-u vahid hükmünde olarak zikrullah'la meşgul ol.

Bitinceye kadar o teveccühü arttır ki: Feyzinde **ünsiyetinde** (yakınlığında) zuhur eylesin.

Zuhur eden tecellilerle kayıtlı olma, tam ve kemal üzere olan teveccühten bir vakit ayrılma,

ta ki: bütün vakitlerde bu hali kendine mal eyle ki:

Fe eynama tüvellü fesemma vechullah (Bakara 2/115)

Meal:en:

(Nereye dönerseniz Allah'ın vechi ordadır) seyr'inde, sırrında kaabiliyyet meydana gelsin

ki: sen sülük'tan temizlenmiş bir ayna gibi ol ki: Cila nispetinde tecelliyata nail olasın.

Eşref Rumi kuddise sirruhul aziz sırrı devran risalesinde, kendi zevk tecellileri üzere ayrıca devran'ın esrarım beyan etmişlerdir.

Allahümme ekamna mütecelliyati zatike ve ademna tebdinati sıfatike ya mütecelli, ya Allah.

EyAllahım bizi zatinin tecellilerine kaim eyle, sıfatlarının tebeddülâtına da daim eyle ey tecelli eden ey Allah.

ALTINCI TAMAMLAMA VAHDET-I VÜCÜD SIRRI BEYANINDADIR

Ey saliki hakiki:

Hakk'el yakıyn, kelamın hepsinde tahkik asıl ve esastır. Taklid iflastır. **Vahdet-i Vücut** (vücudun birliği) hakkında ne risaleler, ne eserler yazmışlardır, her yazan kendi sözünü tahkik ederek yazmıştır, okuyanlarda anladıklarını zannederler, akıl mertebesi ile idrak olunur zanniyle hata etmişlerdir. Kabul etmeyenler, akla nakle muhaliftir diye inkar etmişlerdir.

Evela akla nakle **mutabık** (uygun) olduğunu ispat edelim. Malumun olsun ki: **Vahdet-i Vücut** demek, inkar edenlerin ekledikleri gibi, vacip ile mümkünün vücutta birliği manasına değildir. Ne manaya geldiğin! bilmediklerinden, inkar vadisine gitmişlerdir, zira mümkün ile vacip bir olamaz. Vacip mümkün olamaz, mümkün de vacip olamaz.

Hakiki vücut, hakiki imkana zattır, hakikat herhangi bir şeye döndürülemez. Öyle ise Vahdet-i Vücut, ne demektir dersin, evet Vahdet-i vücut: (Vahdet-i vücut-i vacip) manasınadır ki: **La ilahe illallah, ül Vahidil kahkar** gibi nice ayetlerle sabit, aklen ve naklen delillerine nihayet yoktur. İnkâr edenler bu manaya geldiğim bilseler inkar etmezlerdi. Kendi evhamları ile, vehm ettikleri manaya göre inkar ederler. Eğer soracak olursan bu manaya göre, mümkün'in vücudu da sabit olmuş olur, vacip'te mevcuttur. Vahdet-i Vücut demekteki ma'na nedir? Cevap: Mümkün'ün vücut-u arızasını, **el arız kel ma'dum** "arız" (sonradan olan) yok gibidir, kabilinden, **ma'dumul asl** aslı yok olmakla **la mevcud** (mevcud yok) makamında olup asaletiyle mevcut değildir. O vacib-ül vücut yoktur demek olur ki, bunu bir kimse inkar edemez.

Ulamayı zahir de, bu yönden, ilmen ispat delillerine dayanarak kabule mecburdur. Lakin bu **ilmel yakıyn**'dir.

Aynel yakıyn, görmek, **Hakk'el yakıyn** bulmak, akıl ile olmaz, aklın tasavvurları, tasdik kabilindedir. Hadis, akıl ile idrak edilemeyip mücahede ile müşahedeye ulaşmakla olur.

Müşahedededen sonra, müşahede de fani olarak **Hakk-el yakıyne** erişilir, işte (Muhakkıkiyn) (araştırmacı, tahkik ehli) evliyanın idrak ettikleri **İlm-el yakıyn, Ayn-el yakıyn, Hakk-el yakıyn** mertebesinin hakikati budur.

Müstakil risale sahiplerinin hatalarım canla dinle ve işit, kulağına küpe eyle ki:
Cenab-ı Hakk cümlemize, cümle hakikat talibi evlatlarımızı muhafaza eylesin, Hakk-el yakıyn zevkine müyesser eylesin. Amin, **bi hörmeti imamil mürseliyn, vel varisiyini bi'l hakikatihı ecmain.**

VAHDET-I VÜCUDU ANLAMADA DÜŞÜNÜLEN HATALAR

Ey hakikat talibi bilmiş ol ki:

Vahdet-i Vücut risalelerindeki temsilat (misaller)in hatalarını ve hata sebeplerini bir bir hakikatin; nakledeyim, taştan cevheri ayıralım.

BİRİNCİ HATA:

Mümkinatı, umumi olarak bir cismi azaya benzetip, azayı cismin çoğalmasıyla, şahsın vücudunun tek olmasma mani değildir, diye hata etmişlerdir

ki, hata sebebi **vacip** ile **mümkini** bir vüçüd gösterip, **vacibi külli, mümkini cüz-ü** kıldıklarından, Cenab-ı İlahi **külliyet** ve **cüz'iyet** ile vasıflandırarak, mümkünattan mürekkep vehim etmişlerdir.

Taalallahu an zalike ulüvven kebira bu vüçüdiyye mezhebidir, **Ehlüllah** mezhebi değildir.

İKİNCİ HATA:

Vacib-ül Vüçüd-u noktaya mümkünatı da noktanın hareketiyle hasil olan harfler, kelimeler, cümleler ve ibareler olarak temsil ederek hata etmişlerdir. Zira bu takdirce vacibin vücudu, **vüçüd-u zımnı-i icmali** (var zannedilen toplu vüçüd) olup mümkün vacib-in aynısı ve tafsilı olmuş olur, bu ise hem aslından hemde vacib-i toplu ve tafsilatlı vasıflandırılmış olduğundan, buda evvelki gibi aynı yönden hatadır.

ÜÇÜNCÜ HATA:

Vacib-i **Habbe'ye** (tane, çekirdek) Mümkini-i, çekirdekten meydana gelen ağacın dallarına, yapraklarına benzetmekte hata etmişlerdir. Hata sebebi çekirdeğin dallara dönüşmesi ile çekirdek o oluşumun zuhuru olduğundan kendisi mahv olarak ortada kalmamaktadır

ki: Vacip ise (**el an kemaken**) (her an ezelde olduğu gibi) olduğundan, dönüşmekten, değişmekten, duhulden, yok olmaktan, mevcuden var zannedilmekten, beridir.

DORDUNCU HATA:

Su damlaları ile suyun donmasına, buz olmasma benzetip, suyu vacib-e suyun donmasını, buzu, mümkünə benzetmiş olanlardadır.

Hata sebebi ise damlanın buz olmasıyla sululuk hali, buzluk haline dönüşerek, buz hali de mümkünenden ibaret olmuş olur.

Böylece vüçüd-u aynı vüçüd-u mümkün sayılmış olur ki; Bu da hatadır.

Zira **Hulul ve ittihat** (girme ve birleşme) manası bulunduğu gibi, İmkanın müstakil olarak mahiyeti vacibe galip gelerek, kendi hükmünü vacibe üstün getirip yani vacip olmuş olur, yahud vacip aynı mümkün gibi temsil olmuş olur. Nev'en suyun mahiyetini vacib-e tebdil-i ima etmekte hatadır.

Vallahü galibu ala emrihi ezeliyet, ebediyetle vasıflanmış olan vüçüd-u vacip **lem yezel** (ezeli olmayan) ezelden beri değişmekten, başkalaşmaktan, girmekten, birleşmekten, cisimden, çoğalmaktan, reklenmekten, belirlenmekten, müberradır, **leyse kemislihi şey'un** (O'nün benzeri hiç bir şey yoktur) ve **hüvessemi ul aliym'dir**.

BEŞİNCİ HATA:

Adet (sayı) ile misal verenlerdir ki: Vacib-i bir adedine misal verip, bir adedinden sonraki adedlerin meydana gelmesiyle aded mertebelerinin hasıl olduğuna, her mertebenin mesela iki üç ile niha-i mertebelerinin o bir'in düzenlenmesiyle meydana geldiği misaliyledir.

Hata sebebi: Birden bütün adet mertebelerim düştükleri gibi, Vacib'in noksan olması lazım gelir, adedler yalnız bir'in düzenlenmesiyle hasıl olduğu gibi, mümkünatta aynı Vacib'in bir vücüdtan başka bir derece almaması lazım gelirken bu yönden, ya Vacib'te çoğalmakla imkan'a (**şeen**) değişikliğe uğraması, veya mümküninde, vücüd-u vahdette çokluk (**şe'niye**) olması lazım gelirken, bu da mahiyetin, mahiyete üstünlüğü gibi olmak cihetiyle hatadır. Halbuki, Vallahu ganiyyun anil alemiyn'dir ve hüvel aliyyül azıym'dir.

ALTINCI HATA:

Vahdet-i Vücutta, "**Yakıyn-i Halk, aynı Hakk**" diyerek ve mumkinat-ı, **yakıyn-i Hakk**, diye ifade ederek, Vücüd-u Vacib-i aynı, kabul etmişlerdir.

Hata sebebi ise: Ta'yin-e ihtiyacı olan esma sonradan meydana gelendir. Vacibin Vücüd-u değildir. Zira Vücüd-u gaybi hüviyeti, özü, aslı, itibari ile herhangi bir şeye icabeti kabul etmez, bir şey ile hüküm edilemez, bütün nisbetlerden müberra, müstağnidir. Nispet selbiye (giderme, kaldırma) kabul eder ki, zat nisbetlerden müberra'dır.

Yine böylece, gayb'ın tayini demek gaybın tayine dönüşmesi, ta'yin-i kabul etmesi gibi, emri hadis'le kadimi la yezalin demem bu zevale dönüşmesi **emri muhal** (olmuyacak iştir) bu sebepten Muhammediye sahibi, sultan-ün Arifin, buyurur ki:

Dime bu cümle oldur ki: mezahirle olur zahir Arada kimse yok, hep var hemen ol Zül Celal Allah

İzahı: Bir gördüğün cümle hep odur, zuhurla zahir olur deme Arada kimse yok, hep var gördüğün hemen o Zülcelal Allah.

Bu sözler şeriatte, tarikatte hep küfürdür, sayıdan ta'yinden beridir. **Zülcelalüllah.**

Sual: Esteizü billah.

Ve nahnü akrabü ileyhi min habliil veriyd (Kaf 50/16)

Meal:

(Biz ona şah damarından daha yakınız) Ayet-i Kerimesinde **Ta'yin-e** (belirli olan)'a yakınlık ayrı olmasını gerektirmez mi?

Cevap:

Ayet-i Kerimede,

ve nahnü akrabü (ve **biz** daha yakınız) buyurulup,

ve ene akrabü (ve **ben** daha yakınım) buyurulmaması,

bizim sözüümüze ki "**tayin** (belirli olan) esma ve sıfatın eseridir" dediğimizi kuvvetlendirmektedir. **Nahnü** (Biz) buyurulmuşta, (**ene** akrabü) buyurulmamıştır.

Sual:

Öyle ise. Esteizü billah

veiza seeleke ibadi anni, fe inni karibün

Meal:

(Kullarım sana benden sorarlarsa, muhakkak ki: Ben çok yakınımıdır) Ayet-i Kerimesine ne dersin?

Cevap:

(Fe inni kabirün) cümle-i Celilesinin icabı (**da'vetetdai**) kelam-ı Kudsisiyle tefsir buyurulması, **kurb-u bil icabet** (uyarak yaklaşmak) olduğuna imadır.

Bununla beraber vücud-u imkan bir cisim olması itibariyle mekandır. Mekandan zat-ı Vacip nezih (temiz, pak) olduğundan **kurbu bil imkan** (imkan ile yaklaşmak)'tır, nezihdir. Belki Ayet-i Kerime **Kadim** (ezeli) olmakla Cenab-ı Hakk'ın yakının yakını olması ezeli yakınlık, ebedi yakınlıktır. Ezelde, ebed'de kema nef-il Zat-a yakındır. Mahlukat yok iken nasıl yakın ise,

Alemler var olduktan sonra, bozulmadan ve değişmeden öylece yakındır. Bu yakınlık ancak, tecelli aynasında, eser-i zat, nur-u sıfat, nur-u ef'al itibariyledir. Tecelli edenin nasıyle beraber hasıldır, yoksa cismin cisme yadigarı, cihet ve hudut itibariyle yakın değildir.

Sual:

Yakınlık her yönden olduğu kabul edilse ne mahzuru vardır?

Cevap:

Vardır, Vacib-ül Vücud-u da tenzih etmek lazım gelir bu da şekildir, şekilden Cenab-ı Vacib'ül vücud münezzehtir.

YEDİNCİ HATA:

Cenab-ı Hakk'ı sütte yağın, yayılışına veya gül yaprağında kokunun misali gibi yayılması benzetmelerin hatasıdır, ki hem hulul manası, hemde mahalle ihtiyacı noksanlığı vardır ki, Cenab-ı Hakk münezzehtir. Bir de Vacib'in Vücud-u **zimni** (açıktan olmayan) olmasını göstermekle, bu yönden de batıldır.

SEKİZİNCİ HATA:

Vacib-i denize, Mümkün-i denizin dalgalarına benzetmekle su nev'inde hata vardır ki: Mümkinat-ı dalgaların zatından ibaret kılıp, gani-i bizzat olan, zat-ı Azimüşşan-ı bizzat dalgalar farz ederek, değişme, bozulma şüphesi! kabul etmektir.

Halbuki: **dalga ef'al ve sıfat eseridir**. Zira alem temyiz zatı iskanla alakalıdır, yani Mümkinat'ın mahiyetini bir diğerinden ayırmayla alakalı olur. Arada tercihiyle, yani mümkinat'ın mahiyeti vücuda, icada, tercihe ait, kudrete dönük olan mahiyeti vücud-a yaklaştırmaya sebep-i Halk vücud-a yakın olan o mahiyetin vücud-u arzı ile **tuz** sıfatını dayanmakla mümkünde ki: dalga, değişme, imkan çeşitli sanatların telkinlerinin eseri olup zat-ı Vacip, bütün nispetlerinden müberra, mualla olan.

"Kema kani ezeli ebedi, lemyezel la yezel küddüsü, Akdes-i mukaddestir. Celle Celalühu idrak edilemez.

Sual:

Esteizu billah, **Velillahil meselül eğla.** (Nahi S. 16/60)

Meal:

(Yüce misaller Allah içindir.) Ayeti Kelimesiyle,

leyse kemislihi şey'ün (Şura 42/11)

Meal:

(Onun misli gibi hiç bir şey yoktur) Ayet-i Kerimesi arasında, cem ve fark nedir?

Cevap:

lillahil meselül eğla (yüce misaller Allah içindir) mertebe-i cem-i'ne sıfatiyenin eserleri, sıfatiyeden, hakikatlerini ispat için yüce misaller mevcut olup, **(leyse kemislihi şey'ün)** delil-i celilisi ise **Hüviyet-i Zat** itibari ile misalden yüce müberra olduğuna delildir.

Bu suretle **zat** itibariyle temsile müsaade olmayıp **sıfat** itibariyle müsaade ise de hata olan sözler, saydıklarımızın temsildeki hataları bir kat daha aklen söylemiş oldu, zira hata olan temsiller, zat-ı vacib-i temsil itibari ile olup zat-ı itibariyle temsile ise **leyse**

kemislihi şey'un delil müsaade olmadığı gibi **la tefekkürü defi zatellahi ve tefekkür defil eseri.**

Meal:

(Allahın zat-ı üzerinde düşünmeyiniz velakin eserleri üzerinde düşününüz) Hadisi şerifiyle men edilmiştir. Zira hayret makamı yücedir. Akıl için, keşif için **kühü** (özü hakikati) idrake yol yoktur. Kühü zat-ı idrak edecek kadar istiğdad verilmemiştir.

Esteizu billah **vema utitüm minel ilmi illa kalila** (İsra s. 17/85)

Meal:

(Bu hususta size pek az bilgi verilmiştir)

Ayet-i Kerimesi buna işaretler, zira Hakk ilmiyle kudretiyle ve sair sıfatıyla muhit değildir, muhit olamaz ekmele kemal **muhakkikiyn** (tahkik ehli) bu meslektedir.

VAHDETİ VÜCUDUN SIRLARI:

Bu fakıyı hakiyre göre, "hadis, kadime yakın olduğunda **ma'dum** adem (yok) olur" hükmünce mümkün'in iki yönü vardır:

Birinci yönü mutlak yokluktur, vechi hakikattir, ehli şuhud, ehli vücud bu makamı müşahade ederek: **la mevcude illallah** olduğunu görürler.

Diğer yönü, mevcut müstakil değildir ki; vechin zahiridir, ehli **hicab** (perdeli) olanlar unsur-i (toprak, su, ateş, hava)'yi gözüyle görenlere müstakil var gibi görülür. Zat'ın sıfatı ile sıfat-ı fi'liyenin, esma ile esmanın eşya varlığı ile zuhur izharını müşahade edemeyenlere var gibi görünür. Kendi perdeleriyle **hicaplı** (perdeli) olurlar.

Hakikatte mümkünat'ın yokluğunu görmek, mertebe-i şeriatte fark ile amel; mertebe-i tarikatte cem ile kemal, mertebe-i hakikatte cem-ül vasıl olduktan sonra, marifet-i vahdet vücudu hasıl olur.

Bu makama **seyr-i sülük** ile gelmeyen kimse mevcudat-ı görür, göz hadis-i vücudat-ı görmesi, hicap-ı aziym olduğu halde, **la mevcude illallah** demesi muhakkıkın-i taklid olmakla muhakkıkiyne tabi olarak vahdet-i vücud-ı idrakide taklid ve muhakkıkıynin hikayelerim anlatan taklitçi vehimci sayılır.

Ey salık-i hakiki:

Bu sırrı vahdet-i vücud-ı idrak etmek
söz ile olmaz, akıl ile olmaz
tariflerim akılla tasavvurla da olmaz.

Seyr-i sülük-u hakikatiyle **yedi tur** ve **yedi letayif** mertebelerini geçmedikten sonra mümkün değildir.

Ondan sonra

evvela **vahdet-i ef'al-i** → mükaşefe lazımdır.

Sonra **vahdet-i esmayı** → mükaşefe lazımdır,

sonra **vahdet-i sıfat-ı** → müşahede lazımdır,

sonra **vahdet-i vücud-u** → Muayene (gözden geçirme) hasıl olur.

Mertebelerden habersiz,

vahdet-i ef'al, **vahdet-i esma**, **vahdet-i sıfat**'tan habersiz olanın,

vahdet-i vücud'dan bahsetmesi,

harfleri, heceyi öğrenmeden Kur'anı hatim davasında bulunan kimseye benzer ki: çok büyük hatadır.

Ey salık-i hakiki:

Eğer **bu alem** (unsur alemi) **ulvi** (yüce) **süfli** (aşağıda olan)dır anlayışı ile kabul etmiş olursun. Tevhid şirk ile, şirk de tevhid ile olmaz.

Bu alem nazarında külliyyen sıfat-ı asliyyesi olan fenasi'na rucûğ (dönmeli) etmeli.

Evvela **malikiyyet-i** görmelisin,
sonra **meleküt-i** ki, mutlak **misal** alemdir.

Ve **ervah** alemi zuhur eder, o dahi **fani** olmalıdır.

Sonra hepsinin hakikatlerinin her birerlerinden ayrılmasıyla, **Vahidiyet-i sıfatiyye mertebe-i cami** (toplu mertebe) olan **Hakikat-i Muhammediyye** yardımıyla o hakikat zuhur eder ki, **meretebe-i ehadiyyet, Zat'ın mir'at-ı** (ayna) sidir. **Mir'at-ullahtır.**

Sonra **Ehadiyyet-i külli** de bütün hakikatlerin helakını, müşahede ederek, müşahede de fani olmalı.

Esteizu billah: **Vallahü galibü ala emrihi** (Yusuf S. 12/21)

mealen:

(Allah işinde hakimdir) sırrınca tecelli-i Ehadiyyenin bütün mertebelere **galip ve hakim, ve hüvel Kahhar, fevkun** (üstünde) olmak sırrıyla, mütecellî olduğu **makam-ı hayrette** müşahede edilip,

güneşin nurunda bütün zerrelere kahredilmiş olduğu gibi, bütün yıldızların söndüğü gibi, ilminden ma'lumuna nuru zatından sıfatına olan **taalluk** (alaka) feyziyle **fena fillah'ta, baka billah'la fena ender fena'dan** (yokluk içinde yokluk) sonra hakiki sırrı vahdet idrak olunur.

O makam söze gelmez, anlatma ile olmaz,

lisan kelil, göz alil, Hakk'a Hak delil (lisan yetersiz, göz hasta, Hakk'a Hak delil) olur.

Ayan beyandır, ganidir. Hakk'ın vücuduyla mevcut, Hakk'ın şuhudiyle şahid, Hakk'ın sıfatıyla sıfatlanmış, Hakk'ın fiiliyle fail, hakiki suretle vasıflanmış, hakiki mevcut, hakiki Hakk olduğunu idraksiz, idrak eder.

El aczü an derkil idraki, idrakü vel bahsü an zetil ilahi işrakün

Meal:

(Aczi idrak idraktır, Allah'ın zatından bahs açmak şirktir).

Duyurulduğu gibi **mümkinatin** dünya, ahiret, berzah, külli mevcudatın asli yokluğunu,

Vacibül Vücut'un zat-ı, sıfat-ı, esma'sı, ef'al-i itibari ile **mevcut** ve mevcud-u ezeldir.

La yezal-i lem yezel, la misal-i, zülcelal il Cemal velkemal olup,

keremî inayeti her zerreye esma ve sıfat-ı itibariyle akseden tecelliden başka bir cihete vücudiyeti olmayıp, o cihette **Hakk'a dönen kemalat** olunup, suretleri **adem** (yok) o kemalat-ı ilahiyi göstermek için (ne var, ne yok) (hem var, hem yok), yokluğunu zatül mekan itibariyle, imkan aslında **adem-i aslı** (asli yokluk)'tur. imkanın varlığı ancak **kabz-ı sıfat, esma, ef'al** itibariyledir ki, Vacib'in vücud'u aslında aslidir.

Ne gibi?

Mesela güneşin ışıklarıyla doğmasıyla, güneşten düz bir hat olarak aydınlığı ile akseden bir nur olur. O doğru hat var görünür. Güneşten zuhur itibari ile var gibi görüldüğü halde, bu hakikatte müstakil bir vücud-u yok olduğu gibi, mümkinat'ta bu kıyas iledir.

Ancak bu hakiki Hakk'ın taayyününü akıl ile fikir ile, sonradan oluşan görüş ile kusurlu nakil ile bulunamaz. Bulunsa idi kelamın dalalinde kalınmaz idi. Evvelce yazdığım gibi mertebe, mertebe seyr-i süluk-u (etvar ve letaif) mertebelerim bitirdikten sonra ef'al, esma, sıfat ve zat mertebelerinin yaşanması ile bu tecelliler keşf olunur.

Sonra, nice bin deryanın sonsuz nurları gibi buradan tekrar fena'dan sonra Hakikat-i Muhammed-i'nin arkasından feyz yardımıyla ve o hakikatte evvela fani, sonra baki olmakla kolaylaştırılmış olur.

Zahirde batında yolundan sapanlar, seyr-i sülük'tan ispatlayamamış.

Nur deryası esma'dan galibi, esma ile geçmemiş, nur deryası ef'al ve sıfattan karşılık sıfat-ı ile geçmemiş Zat'ın Nur deryasında helak olmak yönüyle, helak olmamış,

Esteizu billah **AIlah-u Nurussemavat-ı vel ard (Nur s. 24/35)**

Meal:

(Allah semavat ve arzın Nurudur) sırrına vasıl olmamış kimse Nur gemisine binmekten mahrum **dürdane-i cevher** (inci tanesi cevher) **Kuntu kenzen** (gizli hazine idim) esrarına vakıf olmazsa mümkün değil vasıl olamaz.

Akılda kayıtlı, sözde alışılmış, vahdet denizinin sahilinden inci çıkarmıyan, vahdetle vuslattan uzaklaşmış olur da,

kimi fenayı **nurul vücüd** makamına nail olamadığı için, Vahdet-i vücüd yoktur, **Vahdet-i şuhut'tur** diyerek kendi noksan makamım belirtmiş olur.

Kimisi de **Vahdet-i Vücüd vardır** diye bütün masıvayı halsiz gördüğü halde muhakkikinin taklidci varisciliği yaparak ömür geçirirler.

Bu makam ekmel kemal bulunup izin, ruhsat ve kabiliyet üzere,
esteizu billah **ve cahidu fillahi** (Hacc S. 22/78)

Meal:

(Allah yolunda cihad edin) Hakk cihada emir olunarak, hakiki mücadele ile kat-i mertebeler geçilerek nail ve talip olunur, yoksa

esteizu billah **velleyli iza yagşa** (Leyl S. 92/1)

Meal:

(kararıp ortalığı bürüldüğü zaman geceye and olsun) sırrıyla zulmet görmekten tabiat-ı unsuriye varlığından tamamiyle uzaklaşmadıkça

esteizu billah **vennehari iza tecella** (Leyl S. 92/2)

Meal:

(açılıp aydınlattığı zaman gündüze and olsun) sırrıyla **şems-i ezaliden** (ezeli güneş) doğan ve parlayan **zat** nur-u'ndan bütün burçlar ve taayyünatın esma, sıfat, ef'alle galip, mütecelli ve kahir olduğunu taayyün sahibi olduğunu bilmedikçe Hakk'taayyün tecellisine nail olamaz.

"Allahümme bi hörmeti zatike ve sıfatike ve esmai ke ve ef'alike ve meratibi tecelliyatike ufki meratib-i ta'yünina bi meratib-i envar-ı sübhaneke ve eblknal metalibe esrar-ı gaybı zatike"

Meal:

(Ey Allahım: Senin zatinin sıfatlarının, isimlerinin ve fiillerinin hörmetine ve nurlarının mertebelerini ve ufkun tecelliyatının mertebelerini ta'yin hususunda bize yardım et).

**Ya Celil, ya Kebiyr, ya Aliy, Ya Aziym-i
ya Allah, ve salli ve sellim âlâ
etmim daireti zuhuri keşade ve eshabihim
ve etbaihim vel-mü'minine ila yevmiddin
elhamdülillah! Rabbil alemiyn.**

**Kale eşşeyh kutb-ul enfüs vel afak vel tarikil Uşşaki vel
mürşidil a'zam eşşeyh Abdullah Salahi kuddise sirruhul kudis.**

Enfüs ve afakın ve aşıklar yolunun kutbu ve mürşid-i a'zam, şeyh Abdullah Salahi, dedi ki:

**Halveti, Bayrami, ve Sadi,
Rufai, Kadiri, Nakşibendi.
Mevlevi ve Gülşeni üşşakiyiz**

Ma'rifet dileyen, Evradül Mukarrebın Kitabının yazarı Şeyh Abdurrahman Sami Niyazi Manisalı der ki:

**ŞERH EDENİN MISRA İLE HALİ
EL AZİZ**

**Halvetiyem kesretim vahdet ile pünhan olur,
Celvetiyem vahdetim kesret ile umman olur,**

**Kadiriyeim sırrı kudret sırrıma eyler zuhur,
Nakşibendim, nakşi kalbim külli yevmin şan olur.**

**Şazeliyem kim harim-i hazretin seyyariyem
Bedeviyem feyzi vahdet feyzime feyzan olur.**

**Hem Rufaiyem bana semm-i nüfus etmez eser,
Sırrı-ı Sadiyem saadet ruh'u kalbe kan olur.**

**Cami-i nat-ı celal vasf-ı Cemal Bayramiyem
Sırr-ı Bektaşım dilimde on iki seyran olur.**

**Sünbüliyem, sünbülistan hakikattir dilim,
Sırrı-ı şabanem ki cezb-i Hakk'a dil mestan olur.**

**Mevleviyem kim külah-ı istikamet labisem,
Ravza-ı hadra-ıyı dil besteye atsan olur.**

**Hatm-i esma merkez-i sırrem Bektaş Veli,
Gülşen-i vahid-i ehad cemiğ samet burhan olur.**

**Behcetiyem Cem ile kırk kabına kavs olmuşum,
La, mekan sultanın aşkında dil nalan olur.**

**Feth edip sırr-ı sinan ile kal'a kaf-ı kesretten,
Şems-i Nureddin'de dil şerefinde ufk-ı can olur.**

**Almışım bu nisbet-i şeyhim Şücaaddin'den
Nisbet-i kudsiyyesi mecmua-i piran olur.**

**Cümle Piran sırrını Sami-yi Niyazi bir bilüp,
Pir-i Uşşakide kul aşkı bulan hayran olur.**

**Bihimmet-i Piran
El Fatiha**

**21.9-1998
Necdet Ardıç
Terzi Baba
Tekirdağ**